

MONITOR GEBRUIK STAP-BUDGET (MONITOR PLUS)

Derde aanvraagperiode 2023

Mark den Hartog

Daniël Bos

Arie Gelderblom

Bert-Jan Buiskool

Rotterdam, 2-2-2024

COLOFON

DIT IS EEN UITGAVE VAN

SEOR BV

OCKHAM IPS

© SEOR BV / ROTTERDAM, 2 FEBRUARI 2024

Niets van deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden veeelvoudigd zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever en andere auteursrechthebbenden. SEOR is niet aansprakelijk voor gegevens die door derden werden verstrekt.

Monitor gebruik STAP-budget (monitor plus)

Derde aanvraagperiode 2023

CONTACTPERSOON

Naam	Bert-Jan Buiskool
Email	b.buiskool@ockham-ips.nl
Telefoon	+31(0)643213393

INHOUDSOPGAVE

MANAGEMENTSAMENVATTING: DE UITKOMSTEN IN HET KORT	2
1 INLEIDING	4
1.1 Monitoring gebruik stap-budget	4
1.2 Opzet monitor	4
1.3 Databronnen	5
1.4 Voorwaarden STAP-budget	6
2 MONITOR	8
2.1 Financiële uitputting STAP-regeling	8
2.2 Kenmerken STAP-gebruikers	10
2.3 Gebruik STAP-budget naar type scholingsactiviteit	23
I BIJLAGE: FIGUREN EN TABELLEN	28

MANAGEMENTSAMENVATTING: DE UITKOMSTEN IN HET KORT

Hoe is de financiële uitputting van de regeling verlopen? Het derde tijdvak van 2023 (juli-augustus) heeft een subsidieplafond van 20 miljoen euro. Voor dit tijdvak is sprake geweest van een volledige uitputting van het budget. Voor de twee resterende tijdvakken van 2023 is 10 miljoen euro beschikbaar waarmee het totale bedrag over 2023 op 108 miljoen euro uitkomt.

Door wie wordt het STAP-budget gebruikt? Worden alle doelgroepen bereikt?

- In het derde tijdvak van 2023 hebben ruim 22.000 mensen een STAP-budget ontvangen.
- Onder STAP-gebruikers zijn de leeftijdscategorieën 25-45 sterk vertegenwoordigd en zijn de 55-plussers ondervertegenwoordigd wanneer dit wordt afgezet tegen de Nederlandse populatie. Ook in vergelijking met de populatie deelnemers aan activiteiten in het kader van een *leven lang ontwikkelen (LLO)* zijn 55-plussers ondervertegenwoordigd onder STAP-gebruikers.
- Er hebben tot dusver relatief veel vrouwen (66%) gebruik gemaakt van de STAP-regeling. Vergeleken met de Nederlandse populatie en de populatie deelnemers aan LLO-activiteiten is er sprake van een sterke oververtegenwoordiging van vrouwen onder STAP-gebruikers. Het is ook een omslag ten aanzien van de fiscale aftrek voor scholingsuitgaven waar juist relatief veel mannen gebruik van maakten.
- Over het algemeen geldt dat STAP-gebruikers qua herkomst niet veel afwijken van de Nederlandse populatie. Ongeveer 70% van de STAP-gebruikers heeft een Nederlandse herkomst en dit is vergelijkbaar met de samenstelling van de Nederlandse populatie. Er zijn wel wat kleine verschillen; zo zijn er bijvoorbeeld relatief veel STAP-gebruikers met een herkomst die ligt in Suriname.
- Vergeleken met de Nederlandse populatie zijn hoger opgeleiden sterker vertegenwoordigd en mbo'ers iets minder vertegenwoordigd. Relatief veel van de mbo'ers die een STAP-budget ontvangen hebben een afgeronde niveau 4 opleiding, en relatief weinig mbo'ers hebben een afgeronde niveau 2 of niveau 3 opleiding. Personen met een lager opleidingsniveau (vmbo, mbo1 en basisonderwijs) zijn duidelijk ondervertegenwoordigd onder STAP-gebruikers. Meer in het algemeen geldt dat hoger opgeleiden reeds sterk zijn vertegenwoordigd onder deelnemers aan LLO-activiteiten. De oververtegenwoordiging van hoger opgeleiden bij STAP is echter minder sterk dan bij de LLO-populatie. Daarentegen zijn middelbaar opgeleiden sterker vertegenwoordigd bij STAP dan bij de LLO-populatie.
- In het derde tijdvak worden met STAP iets meer niet-werkenden dan werkenden (24% versus 76%) bereikt in vergelijking met de Nederlandse bevolking (19% versus 81%). Dit aandeel van 24% niet-werkenden (inclusief werkzoekenden) onder de STAP-deelnemers is ook hoger dan het aandeel van deze groep in meer algemene gegevens over deelname aan scholing (14%). Binnen de groep werkenden is het aantal Zzp'ers oververtegenwoordigd en de groep met een vast contract ondervertegenwoordigd. Verder blijkt dat onder STAP-gebruikers met een flexibel dienstverband de personen met een tijdelijk contract zijn oververtegenwoordigd en mensen met een uitzendovereenkomst zijn ondervertegenwoordigd.
- Wat betreft sector is sprake van een oververtegenwoordiging van mensen uit de zorg, ICT en andere dienstverlening als de cultuursector, recreatie of de horeca. Industrie, openbaar bestuur en (land)bouw zijn ondervertegenwoordigd voor wat betreft STAP-gebruik.
- STAP-gebruikers met een werknemersbaan werken relatief vaker voor kleinere bedrijven (<50 werknemers) en minder vaak voor grote bedrijven (>250 werknemers).
- De inkomenspositie van de STAP-gebruikers is redelijk vergelijkbaar met die van de Nederlandse bevolking in dezelfde leeftijdscategorie. Zo lijkt de inkomensverdeling van de STAP-gebruikers op de inkomensverdeling van de Nederlandse bevolking, met uitzondering van een ondervertegenwoordiging bij STAP van de bovenste inkomensklasse. Zowel het persoonlijk bruto inkomen als het besteedbaar huishoudinkomen van STAP-gebruikers met inkomen ligt gemiddeld genomen wel iets lager dan in de Nederlandse bevolking.
- Gemiddeld genomen heeft 2,8% van de bevolking in een arbeidsmarktregio gebruik gemaakt van het STAP-budget tot en met het derde tijdvak van 2023. Het STAP-gebruik ligt zowel relatief als in absolute aantallen het hoogst in de arbeidsmarktregio Groot Amsterdam. Verder ligt het STAP-gebruik relatief hoog in de meer (rand)stedelijke arbeidsmarktregio's en laag in de meer perifere (arbeidsmarkt)regio's van Nederland. Het laagste percentage STAP-gebruikers vinden we in Zuid-Limburg (2,0%).

Hoe is het gebruik van het STAP-budget verdeeld over type scholingsactiviteiten?

- Het aantal opleiders in het scholingsregister is ruim 1.800. Ongeveer de helft van het STAP-gebruik is echter geconcentreerd bij zo'n 90 opleiders. Drie opleiders bedienen samen iets meer dan een derde van alle STAP-deelnemers, terwijl zeven opleiders meer dan 40% van alle deelnemers bedienen.
- Bijna de helft van het totale aanbod aan scholingsactiviteiten is korter dan 1 week. Ongeveer 10% van het aanbod betreft opleidingen die langer zijn dan een jaar. Het feitelijke gebruik is echter vergeleken met het aanbod meer geconcentreerd op de middencategorie (40% heeft betrekking op een duur van 3 maanden tot 1 jaar).
- Naarmate de vooropleiding van de gebruiker hoger is, is de opleidingsduur korter. Dit hangt ook samen met het feit dat bijscholing gemiddeld korter is.
- De gemiddelde cataloguswaarde van een opleiding die met het STAP-budget wordt gevolgd bedraagt €1.100 euro. Het gros van de gevolgde opleidingen met STAP-subsidie heeft een cataloguswaarde beneden de €1.000 euro én wordt volledig gefinancierd met STAP (ongeveer 2 op de 3 gevolgde opleidingen). Ook is er een piek zichtbaar rond de cataloguswaarde van €1.000 euro. Duurdere cursussen worden niet vaak gekozen en betreffen relatief vaker omscholing. Daarentegen heeft het totale opleidingsaanbod een gemiddelde waarde van €2.800 euro én relatief veel goedkope activiteiten.

Een opsomming van de ontwikkelingen ten opzichte van het bereik van de eerdere tijdvakken:

- Er worden minimale verschillen gevonden in de spreiding van de STAP-gebruikers naar leeftijd, opleidingsniveau en sector. Van een duidelijke ontwikkeling in een bepaalde richting is dan ook geen sprake. Wel worden er iets meer werklozen/werkzoekenden bereikt en ook is het aandeel STAP-gebruikers in de zorg en het onderwijs toegenomen.
- Het aandeel van de 10% grootste opleiders in het aantal STAP-subsidies is verder gedaald tot 53%. Dit aandeel bedroeg 56% over de eerste twee tijdvakken van 2023 en 63% over de tijdvakken van 2022.
- Ten opzichte van de eerdere tijdvakken in 2023 concentreren de gekozen scholingsactiviteiten in het derde tijdvak van 2023 iets minder rond een cataloguswaarde van €1.000 euro. Daartegenover is er een (kleine) toename te zien van scholingsactiviteiten met een cataloguswaarde rond de €6.500 en €8.500.

1 INLEIDING

1.1 MONITORING GEBRUIK STAP-BUDGET

Het voorliggende document is een vervolg op de eerdere monitorrapporten voor de STAP-regeling die eerder dit jaar zijn verschenen.¹ Het belangrijkste doel van de monitor is om systematisch het bereik van de regeling te volgen. De kern van de monitor wordt gevormd door (1) de data die UWV verzamelt over de aanvragers van het STAP-budget en (2) de informatie over de scholingsactiviteiten afkomstig uit het STAP-scholingsregister dat wordt beheerd door DUO. Deze informatie wordt periodiek geüpdatet en vormt de “basismonitor”. Met een wat lagere frequentie wordt een uitgebreide monitor gepubliceerd met daarin additionele onderwerpen gebaseerd op aanvullende informatie uit bijvoorbeeld enquêtes of analyses met CBS-Microdata.

Het voorliggende rapport betreft een uitgebreide monitor (monitor plus). In deze monitor wordt het STAP-gebruik van het derde aanvraagstijdvak (juli-augustus) van 2023² vergeleken met het gebruik in eerdere tijdvakken. Daarnaast worden op basis van CBS-Microdata additionele kenmerken over de ontvangers van een STAP-budget gepresenteerd. Hierbij wordt gekeken naar alle personen die tot en met het derde tijdvak van 2023 een STAP-subsidie hebben ontvangen. De toegang tot CBS-Microdata maakt het mogelijk om kenmerken die tot dusver op de STAP-aanvragen (UWV-data) zijn gebaseerd te vervangen door CBS-Microdata. De data vanuit het CBS is vermoedelijk van een wat hogere kwaliteit dan de (zelf-gerapporteerde) data vanuit de STAP-aanvragen. Desalniettemin is er voor de consistentie van de monitor gekozen om primair gebruik te maken van de UWV-data en de CBS-Microdata enkel te gebruiken om nieuwe kenmerken toe te voegen. Bij de tussen- en eindrapportage van de STAP-regeling zal de CBS-Microdata leidend zijn.

1.2 OPZET MONITOR

In de voorliggende monitor komen de volgende vragen aan bod:

- Hoe is de financiële uitputting van de regeling verlopen?
- Door wie wordt het STAP-budget gebruikt? Worden alle doelgroepen bereikt?
- Om wat voor redenen is het STAP-budget aangevraagd (opleidingsdoel)?
- Hoe is het gebruik van het STAP-budget verdeeld over type scholingsactiviteiten?

Voor de eerste drie onderwerpen wordt hoofdzakelijk de data die het UWV verzamelt over aanvragers van het STAP-budget gebruikt. Er is informatie beschikbaar over de leeftijd, hoogst genoten opleiding, arbeidsmarktpositie, het opleidingsdoel en sector van de aanvrager. Deze informatie wordt aangevuld met gegevens vanuit de CBS-Microdata over het geslacht, de herkomst, het inkomen, de regio en enkele baankenmerken van de ontvangers van een budget. Om een beter beeld te krijgen van de mate waarin bepaalde groepen worden bereikt is de samenstelling van de groep die een STAP-budget ontving in 2023 op bovengenoemde kenmerken vergeleken met de Nederlandse populatie tussen de 25 en 65 jaar. Hiermee wordt duidelijk of bij de deelnemers bepaalde groepen onder- of oververtegenwoordigd zijn. Daarnaast wordt de deelname aan activiteiten gericht op een *leven lang ontwikkelen* (LLO) binnen deze subgroepen in de Nederlandse populatie gebruikt om zicht te krijgen op de vraag of de STAP-gebruikers behoren tot de groepen die al relatief veel of juist weinig aan LLO deden. Als bepaalde groepen zowel bij STAP als LLO in het algemeen ondervertegenwoordigd zijn, gaan we wel na of dit bij STAP in mindere (of meerdere) mate het geval is. Om

¹ Buiskool en anderen (2023), *Evaluatie en monitoring STAP-regeling: Voortgangsmonitor gebruik STAP-budget*, Rotterdam: SEOR. Den Hartog en anderen (2023), *Monitor gebruik STAP-budget. Eerste en tweede aanvraagperiode 2023*, Rotterdam: SEOR.

² Het derde aanvraagstijdvak was van 3 juli 2023 tot en met 3 september 2023.

de ontwikkelingen in het STAP-gebruik inzichtelijk te maken wordt de groep die in het derde tijdvak van 2023 een STAP-budget heeft ontvangen afgezet tegen de groep die in eerdere tijdvakken een STAP-budget ontving.

Voor de laatste vraag (hoe is het gebruik van het STAP-budget verdeeld over type scholingsactiviteiten) wordt informatie over de scholingsactiviteiten uit het scholingsregister gebruikt (o.a. het type, duur en de catalogusprijs van de opleiding). Ook wordt naar de verdeling van het STAP-budget gekeken over de opleiders en opleidingen.³

1.3 DATABRONNEN

Voor de monitoring wordt periodiek data ontsloten uit het STAP-scholingsregister en vanuit het UWV. Ook is voor deze uitgebreide monitor gebruikgemaakt van additionele gegevens vanuit de CBS-Microdata. In de volgende sub-paragrafen worden deze data(bronnen) kort toegelicht.

1.3.1 UWV-data over aanvragers van het STAP-budget

Personen die een opleiding uit het STAP-scholingsregister willen volgen kunnen daarvoor een aanvraag doen voor het STAP-budget. Het UWV ontvangt en beoordeelt deze aanvragen op de voorwaarden genoemd in de volgende paragraaf. Bij de aanvraag wordt informatie verzameld over de leeftijd, het hoogst genoten opleidingsniveau, de arbeidsmarktpositie, de sector en het opleidingsdoel, voor zowel afgewezen als verleende subsidieaanvragen. Nadat het subsidieplafond is bereikt kunnen personen geen aanvraag meer indienen. Over deze geïnteresseerden worden geen gegevens geregistreerd. Voor de voorliggende monitor wordt gebruik gemaakt van alle personen die tot en met het derde tijdvak van 2023 een STAP-budget hebben aangevraagd. Er wordt hoofdzakelijk informatie gepresenteerd over de verleende subsidieaanvragen.

1.3.2 STAP-scholingsregister beheerd door DUO

De data van het UWV wordt daarnaast gekoppeld aan de informatie over de scholingsactiviteiten vanuit het STAP-scholingsregister. In het STAP-scholingsregister worden alle opleidingen geregistreerd die in aanmerking komen voor een STAP-budget (deze voorwaarden komen aan bod in de volgende paragraaf). Verder wordt opleiders gevraagd bepaalde informatie over de opleidingen te verstrekken die zichtbaar is voor aanvragers. Het gaat bijvoorbeeld om informatie over de studieduur, -belasting, de start- en einddatum, het catalogus- en subsidieerbare bedrag, en informatie over de opleidingsvorm (bijv. klassikaal of online).⁴

1.3.3 Openbare CBS-Statline data

Als derde bron worden openbare gegevens van CBS Statline gebruikt om de samenstelling van de groep die gebruik heeft gemaakt van een STAP-budget af te zetten tegen gegevens over de gehele populatie. Daartoe zijn de volgende gegevens gebruikt over de Nederlandse populatie tussen de 25 en 65 jaar:

- 10-jaars leeftijdscategorieën
- Hoogst genoten opleidingsniveau⁵
- Arbeidsmarktpositie (werkzaam, niet-werkzaam)

³ Voor een deel van de gekozen opleidingen in het derde tijdvak van 2023 (ongeveer 10%) ontbreekt er informatie over het type scholingsactiviteit. Deze informatie ontbreekt in de door ons gebruikte versies van het STAP-scholingsregister die dateren van 25 april en 15 november 2023. Een deel van de gekozen opleidingen tijdens het tijdvak juli-augustus 2023 ontbreekt in deze versies van het register. Vergelijkingen van het STAP-gebruik met eerdere tijdvakken kennen daardoor een (beperkte) onzekerheidsmarge.

⁴ Er is gekozen om niet alle informatie uit het scholingsregister te gebruiken in de monitor. Sommige data bleken van onvoldoende kwaliteit (bijvoorbeeld de studiebelasting) of van weinig toegevoegde waarde te zijn. We richten ons met name op de cataloguswaarde, opleidingsduur en -vorm.

⁵ Het gaat om de 5 categorieën van het derde aggregatieniveau van de Standaard Onderwijs Indeling 2021.

- Sector⁶

Verder is het STAP-gebruik ook op bovenstaande kenmerken vergeleken met de Nederlandse populatie tussen de 25 en 65 jaar die deelneemt aan activiteiten in het kader van een Leven Lang Ontwikkelen (LLO). In de Enquête Beroepsbevolking (de EBB) wordt respondenten gevraagd naar of zij in de afgelopen 4 weken opleidingen en cursussen hebben gevolgd. Het kan dan gaan om formele en niet-formele onderwijsactiviteiten zoals cursussen of workshops.

1.3.4 CBS Microdata

Om nog breder te kunnen vaststellen welke groepen in meer en minder mate worden bereikt, zijn de ontvangers van een STAP-subsidie aan de microdatabestanden van het CBS gekoppeld.⁷ Vervolgens zijn voor alle ontvangers van een STAP-subsidie en voor de Nederlandse populatie tussen de 25-65 jaar de volgende kenmerken inzichtelijk gemaakt:

- Geslacht
- Herkomst
- Persoonlijk bruto inkomen
- Besteedbaar huishoudinkomen
- Contractsoort (wanneer men een werknemersbaan heeft)
- De grootte van het bedrijf (wanneer met een werknemersbaan heeft)
- Regio (o.b.v. de woonplaats)

1.4 VOORWAARDEN STAP-BUDGET

Om in aanmerking te komen voor een STAP-budget moeten aanvragers, scholingsactiviteiten en opleiders aan enkele voorwaarden voldoen. Deze zijn hieronder puntsgewijs opgenomen en beschrijven de wettelijke kaders van het (gebruik van het) STAP-budget.

Persoonlijke voorwaarden⁸

- De aanvrager heeft in het kalenderjaar nog niet eerder STAP-budget ontvangen.
- De aanvrager is ouder dan 18 jaar.
- De aanvrager ontvangt nog geen AOW.
- De aanvrager heeft een binding met de Nederlandse arbeidsmarkt.⁹

Bij het recht op andere vergoedingen zoals studiefinanciering of een lerarenbeurs komt iemand niet in aanmerking voor het STAP-budget. Daarom gelden de volgende additionele voorwaarden:

- De aanvrager met recht op studiefinanciering of een tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten heeft voor die scholing geen recht op STAP-budget. Indien een individu jonger is dan 30

⁶ Het UWV vraagt de aanvragers van het STAP-budget naar de sector waar zij uit afkomstig zijn. Dit sluit grotendeels aan bij de SBI-indeling die het CBS hanteert. Door enkele SBI-sectoren samen te nemen wordt gekomen tot de 14 sectoren zoals door het UWV gebruikt.

⁷ Deze koppeling komt tot stand nadat het UWV de Burgerservicenummers van de ontvangers van een STAP-subsidie bij het CBS heeft aangeleverd. Vervolgens pseudonimiseert het CBS deze Burgerservicenummers waarna de koppeling kan worden gemaakt met gegevens binnen de CBS-microdata zoals de leeftijd en het opleidingsniveau. Het CBS verleent alleen onder bepaalde voorwaarden, en aan daartoe gemachtigde partijen, toegang tot een beveiligde omgeving waarbinnen onderzoekers voor wetenschappelijke of maatschappelijke doeleinden gebruik mogen maken van een verzameling aan gegevens. Voor meer informatie wordt verwezen naar www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen.

⁸ De persoonlijke voorwaarde dat de aanvrager of diens partners in bezit is van de Nederlandse (of een andere Europese) nationaliteit is reeds in 2022 uit de regeling gehaald.

⁹ In de uitvoering betekent dit dat het UWV toetst of de aanvrager ten minste zes maanden verzekerd is geweest voor de volksverzekeringen in Nederland gedurende de twee jaar voor de aanvraag.

jaar kan hij of zij ook geen STAP-budget aanvragen voor opleidingen die worden gegeven door OCW-erkende opleiders.

- Dit betekent dat het voor personen onder de 30 jaar wel mogelijk is om met het STAP-budget scholing te volgen via post-initieel onderwijs, zoals cursussen, trainingen en opleidingen bij private opleiders.

Voorwaarden opleiding

- De opleiding moet in het scholingsregister zijn opgenomen (STAP-aanmeldingsbewijs).
- De opleiding moet nog niet zijn gestart op het moment dat het budget wordt aangevraagd.
- De aanvraag moet minimaal 4 weken voor de start van de opleiding gedaan worden.
- Er is geen sprake van andere vergoedingen voor de opleiding.

Voorwaarden opleider

- De opleider heeft één van de volgende erkenningen nodig: OCW, NRTO-keurmerk, CEDEO of CPION, een erkenning door een branche- of brancheorganisatie.
- Om misbruik tegen te gaan kunnen opleidingen én opleiders voortaan, bij misbruik, worden uitgesloten van STAP. Ook moeten opleiders vooraf verklaren dat de door hen opgevoerde scholingsactiviteiten voldoen aan de voorwaarden van STAP. Het is niet toegestaan dat opleiders snoepreispjes of cadeaus aanbieden om mensen te werven.

Verdere voorwaarden STAP-subsidie

- Er geldt een budgetplafond voor ieder tijdvak.
- Voor iedere student die een opleiding heeft afgerond moet de opleider een bewijs van deelname overleggen.

Nieuwe voorwaarden gericht aan opleiders en scholingsactiviteiten die in 2023 zijn ingevoerd

- Er geldt een begrenzing van 300 toekenningen per scholingsactiviteit van een opleider, per kalenderjaar.
- De definitie van 'lesmateriaal' is in de regeling vervangen door 'literatuur of middelen'. Daarmee kunnen alleen literatuur en veiligheidsmateriaal gesubsidieerd worden.
- Per 1 mei 2023 is de scholingsdefinitie aangescherpt. Sindsdien komt alleen scholing met een vooraf vastgesteld programma, waaraan een docent is verbonden en waarbij de opgedane kennis (of vaardigheden) wordt getoetst, voor STAP-budget in aanmerking. Lezingen vallen bijvoorbeeld niet onder deze definitie.
- Per 1 juli 2023 kan het STAP-budget worden aangevraagd voor meerjarige (door OCW-erkende) opleidingen. Voor meerjarige opleidingen kon tot 1 juli enkel STAP-budget worden aangevraagd voorafgaand aan het eerste studiejaar. Vanaf 1 juli kan jaarlijks een STAP-budget worden aangevraagd voor een volgend opleidingsjaar. Het gaat daarbij niet om het verkrijgen van een voorrangrecht op een STAP-budget in volgende jaren.

2 MONITOR

In dit hoofdstuk komen de verschillende indicatoren die zijn gebruikt voor de monitor aan bod. De indicatoren zijn onderverdeeld naar de volgende thema's.

- Financiële uitputting STAP-regeling (paragraaf 2.1)
- Kenmerken STAP-gebruikers (paragraaf 2.2)
- Gebruik STAP-budget naar type scholingsactiviteit (paragraaf 2.3)

Voor iedere paragraaf geldt een soortgelijke opzet waarbij wordt begonnen met een korte inleiding, gevolgd door een bespreking van de indicatoren en een toelichting bij de figuren en tabellen waarin deze indicatoren worden gepresenteerd. Daarbij worden noemenswaardige verschillen tussen het derde tijdvak van 2023 en alle voorgaande tijdvakken benoemd.

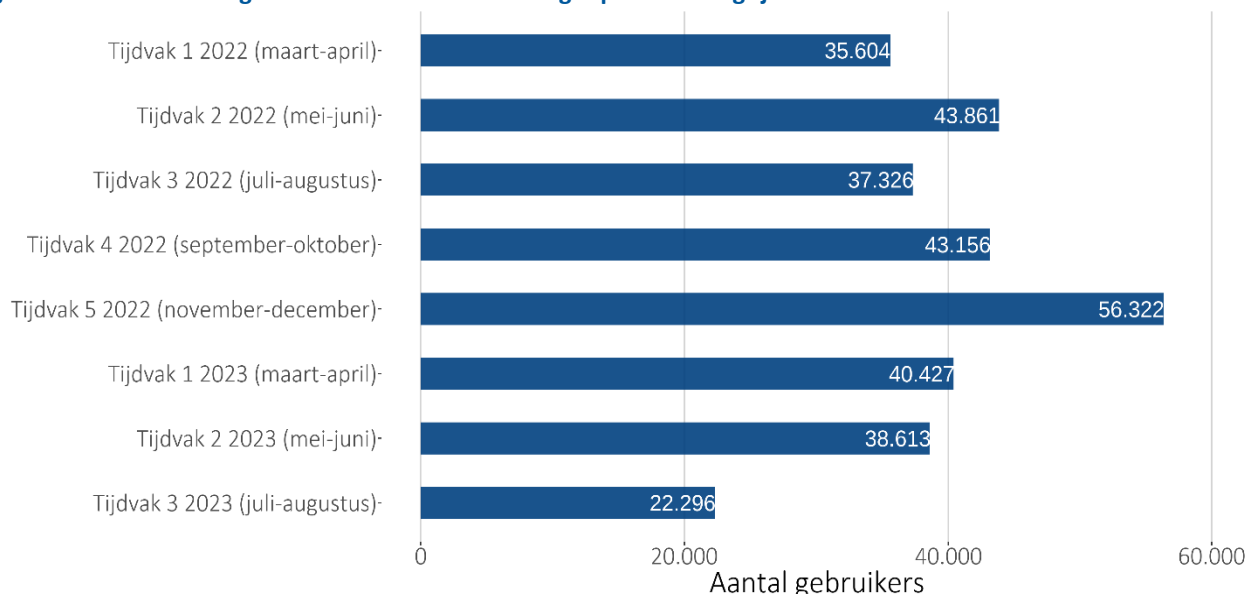
2.1 FINANCIËLE UITPUTTING STAP-REGELING

Deze paragraaf heeft betrekking op de aantallen gebruikers (2.1.1) en de door hen ontvangen subsidie (2.1.2). Het gaat hier om alle ontvangers van een STAP-budget bij het derde subsidietijdvak in 2023: het tijdvak juli-augustus. We hebben geen zicht op de groep die wel heeft geprobeerd een STAP-budget aan te vragen maar geen aanvraag meer heeft kunnen doen omdat het subsidieplafond al was bereikt. Paragraaf 2.1.2 gaat in op de verleende subsidie.

2.1.1 Aantal STAP-gebruikers per tijdvak

In totaal is sprake van iets meer dan 22.000 gebruikers in het derde tijdvak van 2023. Onderstaande figuur laat voor de subsidietijdvakken zien hoeveel personen een STAP-budget hebben ontvangen. De afname in het aantal gebruikers tijdens het derde tijdvak van 2023 komt door het lagere subsidieplafond van €20 miljoen. In voorgaande tijdvakken lag het plafond namelijk tussen de €32 miljoen en €49 miljoen (zie ook figuur 2.2).

Figuur 2.1 Aantal gebruikers van het STAP-budget per aanvraagtijdvak

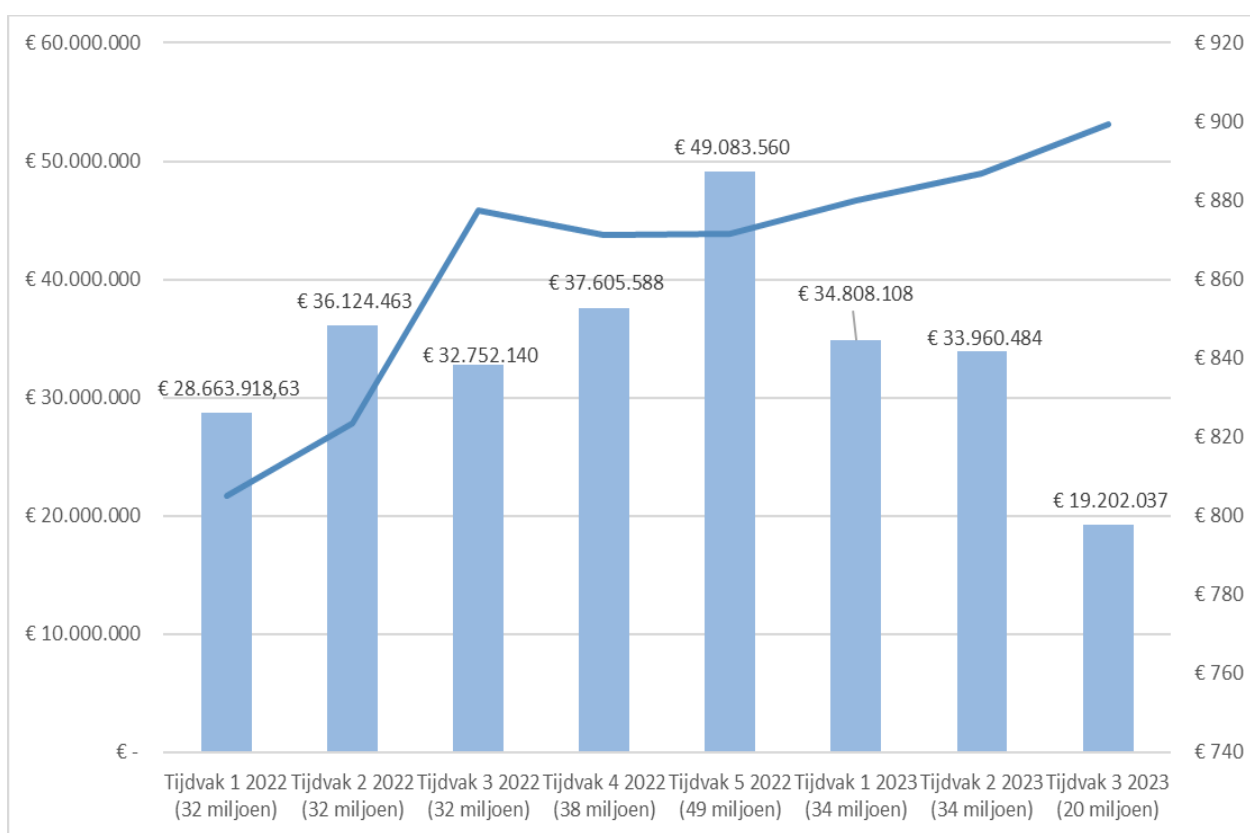
Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

2.1.2 Totale en gemiddelde verleende subsidie per tijdvak

Oorspronkelijk zou de totale subsidiepot van 160 miljoen euro voor het kalenderjaar 2022 evenredig verdeeld worden over de vijf tijdvakken. Ieder tijdvak zou een subsidieplafond van 32 miljoen hebben. Gedurende 2022 is besloten het STAP-budget te verhogen naar 38,5 miljoen euro voor het vierde tijdvak en naar 49,25 miljoen euro voor het vijfde tijdvak.¹⁰ Voor kalenderjaar 2023 is er in totaal 108 miljoen euro beschikbaar gesteld. Het derde tijdvak van 2023 (juli-augustus) heeft een subsidieplafond van 20 miljoen euro.¹¹ Onderstaande figuur laat de ontwikkeling van het totale subsidiebedrag (de kolommen) en het gemiddelde subsidiebedrag per STAP-gebruiker (de doorgetrokken lijn) zien. De totaal beschikbare subsidie staat per tijdvak aangegeven op de horizontale as.

Voor alle drie de tijdvakken in 2023 is sprake van een volledige uitputting van het budget. Tegelijkertijd zien we ook dat de gemiddelde verleende subsidie per STAP-gebruiker verder is toegenomen van iets meer dan 870 euro in het laatste tijdvak van 2022 tot bijna 900 euro in het derde tijdvak van 2023.

Figuur 2.2 De totale (linker-as) en gemiddelde (rechter-as) subsidie per tijdvak

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers 2022 en 2023. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

¹⁰ Door budgettaire correcties bleek dat het subsidiebudget kon worden opgehoogd. Eerst met 12,9 miljoen euro (gelijkelijk verdeeld over tijdvakken 4 en 5) en daarna nog eens met 10,8 miljoen euro (tijdvak 5).

¹¹ Oorspronkelijk was er 170 miljoen beschikbaar gesteld voor 2023. Voor het derde, vierde en vijfde tijdvak van 2023 is besloten nog respectievelijk 20, 10 en 10 miljoen euro beschikbaar te stellen. Het totale beschikbare subsidiebedrag komt daarmee uit op 108 miljoen euro.

2.2 KENMERKEN STAP-GEBRUIKERS

In deze paragraaf worden de STAP-gebruikers onderverdeeld naar de achtergrondkenmerken geslacht (2.2.1), herkomst (2.2.2), leeftijd (2.2.3), hoogst genoten opleiding (2.2.4), opleidingsdoel (2.2.6), persoonlijk bruto inkomen (2.2.7), besteedbaar huishoudinkomen (2.2.8), de arbeidsmarktpositie (2.2.9), de sector (2.2.10), de grootteklasse van het bedrijf (2.2.11) en de regio op basis van de woonplaats (2.2.12).

Daarnaast is voor (1) de Nederlandse populatie tussen de 25 jaar en 65 jaar en (2) de Nederlandse populatie tussen de 25 jaar en 65 jaar die aan LLO deelnemen een onderverdeling gemaakt naar een groot deel van deze kenmerken. Hiermee worden de kenmerken van de groep STAP-gebruikers vergeleken met de populatie die in aanmerking komt voor de subsidie en de LLO-deelname van deze populatie. Niet voor alle kenmerken is een vergelijking gemaakt met de LLO-populatie. Voor sommige kenmerken is deze data niet (vrij)_beschikbaar. Indien informatie over LLO-deelname ontbreekt is de STAP-deelname waar mogelijk vergeleken met inzichten vanuit de LLO-literatuur over een bepaald onderwerp. Het doel van deze vergelijking is om na te gaan in welke mate bepaalde groepen onder- of oververtegenwoordigd zijn ten opzichte van de Nederlandse populatie en of STAP-gebruikers behoren tot de groepen die al relatief veel of juist weinig aan LLO deden. Daarnaast worden de gebruikers voor enkele kenmerken vergeleken met gebruikers uit eerdere tijdvakken. Waar mogelijk wordt het bereik van de STAP-regeling vergeleken met het bereik van de fiscale aftrek voor scholingsuitgaven.¹²

2.2.1 STAP-gebruik naar geslacht

Nieuw in deze monitor is het STAP-gebruik uitgesplitst naar geslacht. We hebben daarbij naar de man-vrouw verdeling gekeken van de STAP-gebruikers over alle tijdvakken tot en met het derde tijdvak van 2023 en naar de verdeling in de Nederlandse (LLO) populatie. Wat blijkt is dat er relatief veel vrouwen (66%) gebruik maken van het STAP-budget (zie onderstaande tabel). Vergelijken we dit met de populatie LLO-deelnemers dan zien we dat daar vrouwen maar iets meer participeren in scholing. Ten opzichte van de gebruikers van de fiscale aftrek van scholingsuitgaven zien we zelfs een omslag; waar voorheen vooral mannen gebruik maakten van de fiscale regeling wordt STAP juist meer gebruikt door vrouwen.¹³

Tabel 2.1 Man-vrouw verdeling STAP-gebruik

Geslacht	STAP-gebruik	Bereik fiscale scholingsaftrek	LLO-deelnemers (%)
Man	34%	57%	48%
Vrouw	66%	43%	52%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Openbare gegevens CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Toelichting: Alle STAP-gebruikers tot en met het derde tijdvak van 2023 in de leeftijdscategorie 25-65 zijn hierin meegenomen. De populatie LLO-deelnemers bestaat uit iedereen in de leeftijdscategorie 25-65. De populatie in de CPB evaluatie van de fiscale aftrekpost voor scholingsuitgaven bestaat uit iedereen in de leeftijdscategorie 25-65, exclusief studenten.

2.2.2 STAP-gebruik naar herkomst

Ook nieuw in deze monitor is dat er is gekeken naar de herkomst van de STAP-gebruikers. We hebben ons daarbij aangesloten bij de nieuwe hoofdindeling die het CBS recentelijk heeft geïntroduceerd.¹⁴ Deze nieuwe indeling vervangt de oude indeling naar westerse of niet-westerse migratieachtergrond.

Over het algemeen kan gesteld worden dat STAP-gebruikers qua herkomst niet veel afwijken van de Nederlandse populatie (zie onderstaande tabel). Er zijn wel wat kleine verschillen; zo zijn er bijvoorbeeld

¹² Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de evaluatie van deze aftrekpost voor scholingsuitgaven. Zie ook: Centraal Planbureau (2016). *Evaluatie aftrekpost scholingsuitgaven*. CPB Notitie, 1 juli 2016.

¹³ Idem.

¹⁴ Zie ook: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/07/cbs-introduceert-nieuwe-indeling-bevolking-naar-herkomst>

relatief veel STAP-gebruikers met een Surinaamse herkomst. Ook de CPB studie naar de fiscale aftrek voor scholingsuitgaven vond geen verschil tussen de migratieachtergrond van gebruikers en niet-gebruikers. Een recente studie naar het Leven Lang Ontwikkelen in Nederland liet eveneens geen verschillen zien naar herkomst in de deelname aan cursussen of informeel leren.¹⁵

Tabel 2.2 Herkomst STAP-gebruikers

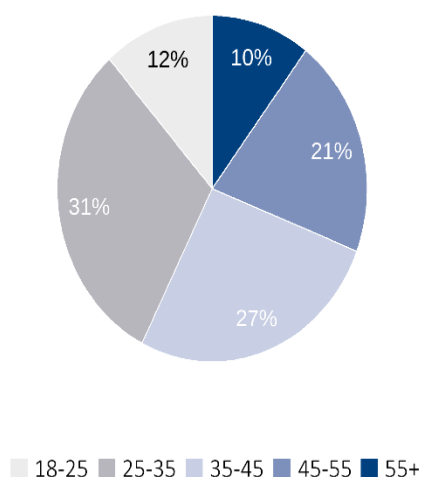
Herkomst	STAP-gebruik	Nederlandse Populatie (25 tot 65 jaar)
Nederland	70,4%	71,6%
Europa (exclusief Nederland)	7,9%	8,9%
Turkije	2,2%	2,9%
Marokko	2,4%	2,4%
Suriname	4,0%	2,5%
Nederlandse Cariben	1,9%	1,1%
Indonesië	2,9%	2,5%
Afrika (exclusief Marokko)	1,7%	2,0%
Amerika en Oceanië (ex. Suriname en Nederlandse Cariben)	4,4%	4,5%
Azië (exclusief Indonesië en Turkije)	2,2%	1,7%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Openbare gegevens CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

2.2.3 STAP-gebruik per leeftijdscategorie

Om in aanmerking te komen voor het STAP-budget mag de aanvrager nog geen AOW ontvangen en moet hij of zij ouder zijn dan 18 jaar. Uit onderstaande figuur blijkt dat het bereik het grootst is in de groep 25 tot 35-jarigen. Zij vertegenwoordigen gezamenlijk 31% van de totale groep STAP-gebruikers. Het gebruik van STAP neemt af naarmate de leeftijd hoger ligt. Zo is (nog) maar 10% van de gebruikers ouder dan 55 jaar. Een afwijkende groep is de groep jonger dan 25 jaar omdat deze groep veel studenten bevat. Studenten zijn niet uitgesloten, maar voor personen tot 30 jaar geldt dat het opleidingsaanbod beperkt is tot het volgen van scholing via post-initieel onderwijs, zoals cursussen, trainingen en opleidingen bij private opleiders.

Figuur 2.3 STAP-gebruik per leeftijdscategorie

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers derde tijdvak van 2023. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=22.296

¹⁵ Künn-Nelen et al. (2022). Leven lang ontwikkelen in Nederland. ROA.

Tabel 2.3 geeft aan hoe deze cijfers zich verhouden tot de opbouw van de populatie en deelname aan scholing in het algemeen. Omdat op basis van openbare CBS-gegevens geen gegevens over LLO-deelname onder 18- tot 25-jarigen beschikbaar zijn, is gekozen om een vergelijking te maken met de 25- tot 65-jarige STAP-gebruikers. Onderstaande tabel laat zien dat de groep STAP-gebruikers sterk verschilt van de Nederlandse populatie als wordt vergeleken op de leeftijd. Zo is 28% van de Nederlandse populatie tussen 25- en 65 jaar 55 jaar of ouder terwijl deze groep maar 12% vertegenwoordigt van de STAP-gebruikers. Omdat bekend is dat de mate van participatie in scholing sterk verschilt tussen verschillende leeftijdscategorieën vergelijken we het STAP gebruik ook met de participatie in LLO in de Nederlandse populatie. In de LLO-deelname zijn ouderen inderdaad ook ondervertegenwoordigd, maar bij STAP is dit nog wel sterker.¹⁶

Ten opzichte van de STAP-gebruikers uit eerdere tijdvakken worden er minimale verschillen geconstateerd. Zo is bijvoorbeeld de groep 35-45'ers toegenomen met 1 procentpunt. Van een duidelijke ontwikkeling in de richting van jongere of oudere STAP-gebruikers is echter geen sprake.

Tabel 2.3 Representativiteit naar leeftijd (25-65-jarigen)

Leeftijd	STAP -Tijdvak 3 2023 (%)	STAP- eerdere tijdvakken (%)	LLO-deelnemers (%)	Populatie (%)
25 tot 35 jaar	35%	36%	33%	24%
35 tot 45 jaar	30%	29%	24%	23%
45 tot 55 jaar	23%	23%	24%	25%
55 tot 65 jaar	12%	12%	18%	28%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Openbare gegevens van CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

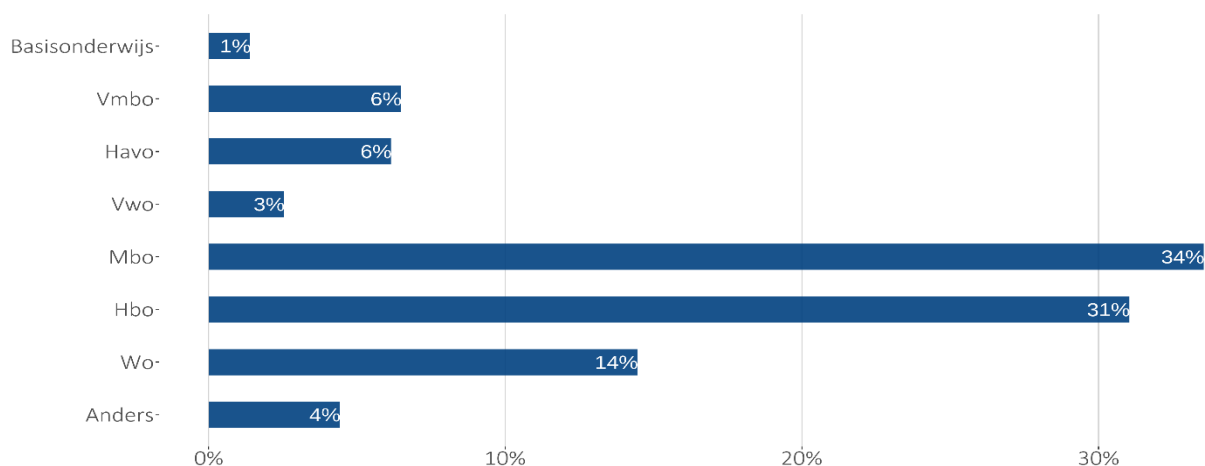
Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag.

2.2.4 STAP-gebruik verdeeld naar hoogst behaalde opleidingsniveau

Van de STAP-gebruikers is hun hoogst behaalde opleidingsniveau bekend tijdens de aanvraag van het STAP-budget. De onderverdeling naar de verschillende opleidingsniveaus, gebaseerd op de zelf-gerapporteerde data uit de STAP-aanvragen, is te zien in onderstaande figuur. Zo is de groep Mbo'ers de grootste groep binnen de STAP-gebruikers, op de voet gevolgd door Hbo en op afstand door de groep met een Wo opleidingsniveau. Mensen die (nog) geen Mbo, Hbo of Wo hebben afgerond vertegenwoordigen maar een kleine groep van de STAP-gebruikers.

¹⁶ De LLO-cijfers zijn gebaseerd op de volgende vraag in de Enquête Beroepsbevolking (EBB): "heeft u recent (in de afgelopen 4 weken) scholingsactiviteiten gevolgd?". Dit heeft als consequentie dat mensen die korte opleidingen volgen een kleinere kans hebben deze vraag positief te beantwoorden. Oudere mensen (>55 jaar) doen relatief vaak aan niet-formeel onderwijs, wat een kortere duur heeft dan formeel onderwijs. In het geval hier voor gecorrigeerd wordt zal het percentage ouderen in de LLO populatie hoger liggen dan in tabel 2.3 te zien is. Dit betekent dat ouderen bij de STAP-gebruikers nog meer ondervertegenwoordigd zijn dan uit tabel 2.3 blijkt.

Figuur 2.4 STAP-gebruik verdeeld naar hoogst behaalde opleidingsniveau, gebaseerd op UWV-data

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers derde tijdvak van 2023. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=22.296.

Een nadeel van de data over het opleidingsniveau van de STAP-gebruikers vanuit de aanvragen is dat de categorie Mbo niet verder kan worden uitgesplitst. Het is met CBS-Microdata wel mogelijk om het opleidingsniveau op een gedetailleerder niveau te laten zien. Het opleidingsniveau van de STAP-gebruikers in tabel 2.4 is daarom gebaseerd op CBS-data. Voor de vergelijkbaarheid met de vorige monitorrapporten is gekozen om figuur 2.4, figuur 2.5 en tabel 2.5 te blijven baseren op de UWV-data.

Wanneer het gebruik van het STAP-budget onder 25- tot 65-jarigen wordt afgezet tegen de Nederlandse populatie zien we dat er sprake is van een oververtegenwoordiging van Hbo en Wo afgestudeerden (zie onderstaande tabel). Op basis van CBS-Microdata blijkt dit vooral te gaan om mensen die een hbo- of wobachelor hebben afgerond. Er is sprake van een (lichte) ondervertegenwoordiging van mbo'ers met een afgeronde opleiding op niveau 2-4.^{17,18} STAP-gebruikers met een hoog opleidingsniveau zijn vergeleken met de LLO-populatie juist iets minder sterk vertegenwoordigd. Dit geldt ook sterk bij het vmbo en lager. STAP bereikt daarentegen meer middelbaar opgeleiden dan zou mogen worden verwacht op basis van LLO-deelnemercijfers.

Op basis van CBS-Microdata is ook informatie verkregen over het mbo-niveau. Het grootste deel van de mbo'ers die een STAP-budget hebben ontvangen heeft een niveau 4 opleiding afgerond. Daarnaast is het STAP-gebruik onder mbo'ers, in vergelijking met de Nederlandse populatie, relatief hoog onder mbo niveau 4, maar relatief laag onder mbo niveau 2 en in mindere mate mbo niveau 3.

Het is moeilijk precies te beoordelen in hoeverre deze verdeling afwijkt van de verdeling zoals deze gold voor de fiscale aftrek. In de evaluatie van het CPB was eveneens sprake van een hoge deelname van hoger opgeleiden.¹⁹ Het probleem in deze evaluatie van het CPB is dat bij meer dan een vijfde van de deelnemers het opleidingsniveau niet bekend is.

¹⁷ In de vorige monitorrapporten werd geconcludeerd dat er sprake leek te zijn van een lichte oververtegenwoordiging van mbo'ers ten opzichte van de Nederlandse populatie. Deze conclusie was echter met enige onzekerheid omgeven omdat de indeling van het opleidingsniveau in de UWV dataset afweek van de indeling die het CBS hanteert. Op basis van CBS Microdata lijkt van deze lichte oververtegenwoordiging onder mbo'ers nauwelijks nog sprake te zijn. Met het STAP-budget worden dus niet per definitie meer mbo'ers bereikt in vergelijking met de Nederlandse bevolking.

¹⁸ Mensen met een afgeronde niveau 1 opleiding zijn niet te onderscheiden van mensen met een vmbo b/k opleiding. Omdat het aandeel van de totale groep echter fors groter is in de Nederlandse populatie, is het aannemelijk dat mensen met een afgeronde niveau 1 opleiding zijn ondervertegenwoordigd onder STAP-gebruikers.

¹⁹ Centraal Planbureau (2016). Evaluatie aftrekpost scholingsuitgaven. CPB Notitie, 1 juli 2016.

Tabel 2.4 Representativiteit naar opleidingsniveau (25 tot 65-jarigen), gebaseerd op CBS-data

Hoogst behaalde opleidingsniveau SOI-indeling	STAP-gebruik (%)	Populatie (%)	Deelname LLO naar onderwijsniveau	LLO-deelnemers (%)
Basisonderwijs	2%	7%	Laag onderwijsniveau	10%
Vmbo b/k, Mbo1	5%	9%		
Vmbo g/t, havo- en vwo-onderbouw	3%	3%		
	10%	19%		
Havo en vwo	9%	8%	Middelbaar onderwijsniveau	33%
Mbo 2	4%	7%		
Mbo 3	7%	9%		
Mbo 4	19%	17%		
	39%	41%		
Hbo - en Wo-bachelor	34%	25%	Hoog onderwijsniveau	57%
Hbo-, wo-master, doctor	18%	15%		
	52%	40%		
Totaal	100%	100%	Totaal	100%

Bron: Data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Openbare gegevens CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

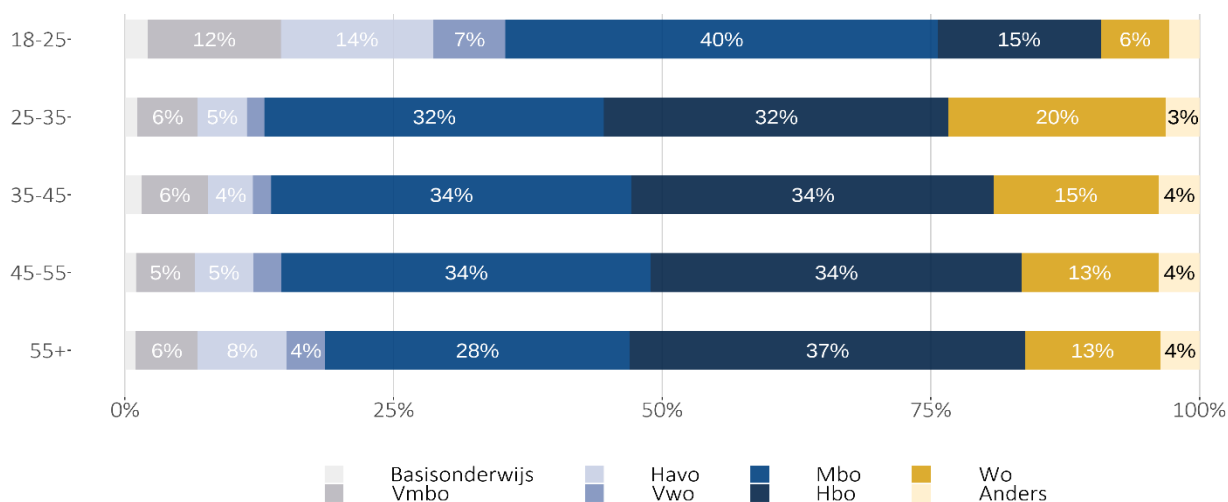
Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag. Personen wiens opleidingsniveau in de registers onbekend is vormen een selectieve groep (met name ouderen en migranten). Hier wordt gecorrigeerd middels een ophooggewicht dat is gebaseerd op de Enquête Beroepsbevolking (EBB). De percentages zijn dus berekend over de groep met een bekend opleidingsniveau en opgehoogd op basis van dit gewicht. Daarmee zijn de cijfers representatief voor de Nederlandse bevolking in de Gemeentelijke basisadministratie.

Voor meer informatie wordt verwezen naar: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen/microdatabestanden/hoogsteopltab-hoogst-behaald-gevolgd-opleidingsniveau>

2.2.5 Percentage STAP-gebruikers naar hoogst genoten opleidingsniveau en leeftijd

Ook is gekeken naar de samenstelling van de groep STAP-gebruikers naar opleidingsniveau én leeftijd. Uit onderstaande figuur valt op te maken dat er geen duidelijke samenhang is tussen leeftijd en opleidingsniveau. Wel valt op te maken dat van de leeftijdsgroep 18-25 (nog maar) een klein aandeel een Hbo of Wo studie heeft afgerond en dat een groot deel een middelbare schoolopleiding als hoogst genoten opleidingsniveau heeft.

Figuur 2.5 STAP-gebruik naar leeftijd en opleidingsniveau

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers derde tijdvak van 2023. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=22.296.

In onderstaande tabel is de totale populatie STAP-gebruikers ingedeeld naar hun hoogst genoten opleidingsniveau en leeftijd. Alle cellen gezamenlijk tellen op tot 100% van de STAP-gebruikers. Onderstaande tabel laat goed zien dat het zwaartepunt van het STAP-gebruik ligt bij de 25-55 jarigen met als hoogst genoten opleidingsniveau het Mbo en Hbo. In vergelijking met eerdere tijdvakken is dit beeld ongewijzigd.

Tabel 2.5 Percentage STAP-gebruikers naar hoogst genoten opleidingsniveau en leeftijd

	18-25	25-35	35-45	45-55	55+	Totaal
Basisonderwijs	0,2%	0,5%	0,4%	0,2%	0,1%	1,4%
Vmbo	1,4%	1,9%	1,7%	1,0%	0,5%	6,5%
Havo	1,8%	1,5%	1,1%	1,1%	0,7%	6,1%
Vwo	0,7%	0,6%	0,4%	0,5%	0,3%	2,5%
Mbo	4,6%	10,2%	8,9%	7,1%	2,8%	33,6%
Hbo	1,8%	9,5%	9,0%	7,1%	3,6%	31,0%
Wo	0,6%	5,7%	4,0%	2,8%	1,3%	14,4%
Anders	0,4%	1,3%	1,3%	0,9%	0,5%	4,4%
Totaal	11,6%	31,2%	26,7%	20,7%	9,8%	100,0%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers derde tijdvak van 2023. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

2.2.6 Opleidingsdoel

Mensen kunnen het STAP-budget gebruiken om hun positie te verbeteren op de arbeidsmarkt. Aanvragers van het STAP-budget is gevraagd naar hun motief en zij konden daarbij kiezen uit de opleidingsdoelen omscholing en bijscholing. Naar verwachting zal omscholing samenhangen met een nieuwe baan en bijscholing met de huidige baan. In onderstaande tabel is per tijdvak de verdeling tussen omscholen en bijscholen als opleidingsdoel opgenomen. Er is daarin een licht stijgende trend te zien voor omscholen; van 41% van de opleidingen in tijdvak 1 2022 tot 45% in tijdvak 3 2023. Voor alle tijdvakken geldt wel dat het merendeel van de opleidingen gericht was op bijscholing.

Zoals uit de vorige monitorrapporten al bleek verschilt het aandeel personen dat het STAP-budget inzet voor bij- of omscholing nagenoeg niet naar de leeftijd van de aanvrager.²⁰ Wel is het zo dat STAP-gebruikers die bij de aanvraag werkloos zijn het budget relatief vaak inzetten voor omscholing. Ook neemt het aandeel dat het STAP-budget inzet voor bijscholing toe naarmate men een hoger opleidingsniveau heeft. De hoger opgeleiden kiezen er dus vaker voor zich te verbeteren in hun huidige werk door een cursus of opleiding, terwijl personen met een lager opleidingsniveau het STAP-budget relatief vaak inzetten voor omscholing. Dit beeld is niet veranderd ten opzichte van het STAP-gebruik in eerdere tijdvakken.

Tabel 2.6 Ontwikkeling van het opleidingsdoel per tranche

Opleidingsdoel	Tijdvak 1 2022	Tijdvak 2 2022	Tijdvak 3 2022	Tijdvak 4 2022	Tijdvak 5 2022	Tijdvak 1 2023	Tijdvak 2 2023	Tijdvak 3 2023	Totaal
Bijscholen	59%	58%	59%	57%	57%	57%	56%	55%	57%
Omscholen	41%	42%	41%	43%	43%	43%	44%	45%	43%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

²⁰ Zie ook Mark den Hartog, Daniël Bos, Bert-Jan Buiskool (2023), *Monitor gebruik STAP-budget: eerste en tweede aanvraagperiode*; Bert-Jan Buiskool, Mark den Hartog, Arie Gelderblom en Arie-Jan van der Toorn (2023), *Evaluatie en monitoring STAP-regeling. Voortgangsmonitor gebruik STAP-budget*.

2.2.7 STAP-gebruik verdeeld naar persoonlijk bruto inkomen

Alle personen in de Nederlandse bevolking met een inkomen in 2022 zijn gerangschikt naar hun persoonlijk bruto inkomen en zijn vervolgens evenredig verdeeld over tien even grote (percentiel)groepen.²¹ Deze percentielgroepen en het bijbehorende gemiddelde persoonlijk bruto inkomen worden in de laatste twee kolommen van onderstaande tabel weergegeven. Vervolgens zijn de STAP-gebruikers en de Nederlandse bevolking met een leeftijd tussen de 25 en 65 jaar over deze 10%-inkomensklassen verdeeld.

Het STAP-gebruik naar persoonlijk bruto inkomen is redelijk vergelijkbaar aan de Nederlandse bevolking in dezelfde leeftijdscategorie (25-65 jaar). In vergelijking met de Nederlandse bevolking zien we dat het STAP-budget relatief veel gebruikt wordt door personen uit de bovenste 5 inkomensklassen (66% van het STAP-gebruik). Dit is echter vergelijkbaar aan het percentage van de totale Nederlandse bevolking tussen de 25 en 65 jaar in deze inkomensklassen (67%). Wel hebben gebruikers van een STAP-budget een lager gemiddeld persoonlijk bruto-inkomen (€48.700 om €53.300), dit komt echter met name door de ondervertegenwoordiging van STAP-gebruikers in de bovenste inkomensklasse en doordat het gemiddeld inkomen van STAP-gebruikers in de 10^e inkomensklasse lager ligt dan het gemiddelde onder de Nederlandse bevolking in deze klasse. Dit suggereert dat relatief weinig personen aan de bovenkant van het tiende percentiel gebruik maakten van STAP.

De STAP-gebruikers kunnen niet direct vergeleken worden op hun inkomen met de gebruikers van de fiscale regeling voor scholingsuitgaven. De conclusie die het CPB trok over de inkomenspositie van de gebruikers van de aftrekpost was echter dat deze gemiddeld genomen beter was dan van de niet-gebruikers.²² Eenzelfde conclusie kan over STAP niet worden getrokken. De inkomensverdeling van de STAP-gebruikers lijkt namelijk sterk op de inkomensverdeling van de Nederlandse bevolking, met uitzondering van een ondervertegenwoordiging van de bovenste inkomensklasse en (daardoor) een lager gemiddelde inkomen.

Tabel 2.7 Persoonlijk bruto jaarinkomen onder STAP-gebruikers en in Nederland

Inkomensklassen	Jaarinkomen	Aandeel STAP-gebruikers	Aandeel Nederlandse bevolking (25-65)	Aandeel totale Nederlandse bevolking
1 ^e 10%-groep	< €8.000	5%	4%	10%
2 ^e 10%-groep	€8000 - €14.000	5%	5%	10%
3 ^e 10%-groep	€14.000 - €20.000	7%	7%	10%
4 ^e 10%-groep	€20.000- €26.000	8%	7%	10%
5 ^e 10%-groep	€26.000 - €33.000	10%	9%	10%
6 ^e 10%-groep	€33.000 - €42.000	12%	11%	10%
7 ^e 10%-groep	€42.000 - €52.000	14%	12%	10%
8 ^e 10%-groep	€52.000 - €65.000	15%	14%	10%
9 ^e 10%-groep	€65.000 - € 87.000	14%	15%	10%
10 ^e 10%-groep	> €87.000	11%	15%	10%
Totaal		100%	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Openbare gegevens CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. Toelichting: Alle STAP-gebruikers tot en met het derde tijdvak van 2023 zijn hierin meegenomen. Het betreft het jaarinkomen over 2022. De jaarinkomens zijn afgerond op duizenden euro's.

²¹ Het persoonlijk bruto inkomen omvat inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, uitkering inkomensverzekeringen en uitkering sociale voorzieningen (m.u.v. kinderbijslag en kindgebonden budget).

²² Uit de evaluatie van de aftrekpost voor scholingsuitgaven blijkt dat mensen die daarvan gebruik maakte gemiddeld meer belastbaar inkomen hadden in box 1 dan niet gebruikers. Zie ook Centraal Planbureau (2016). Evaluatie aftrekpost scholingsuitgaven.

2.2.8 STAP-gebruik verdeeld naar huishoudinkomen

Naast het persoonlijk bruto inkomen bekijken we ook het besteedbaar inkomen per huishouden. Het huishoudinkomen is een verklarende factor voor deelname aan scholingsactiviteiten onder meer omdat een hoog huishoudinkomen het (financieel) eenvoudiger maakt om (tijdelijk) minder uren te werken om een opleiding te volgen. Tegelijkertijd hebben huishoudens met een hoog huishoudensinkomen minder vrije tijd en/of is het combineren van werk en studie veelal lastiger dan binnen huishoudens met een lager huishoudinkomen. Daarnaast is de meerwaarde van het stoppen met werken om een opleiding te volgen groter in huishoudens met een lager besteedbaar huishoudinkomen omdat zij er relatief meer op vooruitgaan als zij als resultaat van het volgen van een opleiding een hoger loon kunnen verdienen. Op voorhand is dan ook niet te stellen welke richting het effect van een hoger huishoudinkomen op de scholingsdeelname opgaat.²³ Alle huishoudens met een inkomen in 2022 zijn gerangschikt naar hun gestandaardiseerd huishoudinkomen en zijn vervolgens evenredig verdeeld over tien inkomensklassen.²⁴

Ook hier geldt dat de STAP-gebruikers een goede afspiegeling zijn van de Nederlandse bevolking tussen de 25 en 65 jaar. De verdeling van STAP-gebruikers concentreert zich vooral in de bovenste vijf inkomensklassen (bij elkaar 63%). Net als voor het persoonlijk bruto inkomen geldt dat het aandeel STAP-Gebruikers grosso modo blijft toenemen met de inkomensklassen voor het besteedbaar huishoudinkomen. We zien eveneens dat het gemiddeld besteedbaar inkomen wat lager ligt dan in de Nederlandse bevolking tussen de 25 en 65 jaar (€38.700 tegenover €40.300). Dit komt met name door uitschieters in de tiende inkomensklasse.

Tabel 2.8 Gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen onder STAP-gebruikers en in Nederland

Inkomensklassen	Jaarinkomen	Aandeel STAP-gebruikers	Aandeel Nederlandse bevolking (25-65)	Aandeel Nederlandse bevolking
1 ^e 10%-groep	< €18.000	7%	7%	10%
2 ^e 10%-groep	€18.000- €21.000	6%	7%	10%
3 ^e 10%-groep	€21.000 - €24.000	6%	6%	10%
4 ^e 10%-groep	€24.000 - €28.000	8%	7%	10%
5 ^e 10%-groep	€28.000 - €32.000	10%	9%	10%
6 ^e 10%-groep	€32.000 - €35.000	11%	11%	10%
7 ^e 10%-groep	€35.000 - €40.000	12%	12%	10%
8 ^e 10%-groep	€40.000 - €45.000	13%	13%	10%
9 ^e 10%-groep	€45.000 - €55.000	14%	14%	10%
10 ^e 10%-groep	> €55.000	13%	15%	10%
Totaal		100%	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Openbare gegevens CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. Toelichting: Alle STAP-gebruikers tot en met het derde tijdvak van 2023 zijn hierin meegenomen. Het betreft het jaarinkomen over 2022. De jaarinkomens zijn afgerond op duizenden euro's.

²³ Maslowski, R. (2019), Grenzen aan een leven lang leren, Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

²⁴ Het gestandaardiseerd huishoudensinkomen is het besteedbaar huishoudensinkomen dat is gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Het besteedbaar inkomen bestaat uit het bruto inkomen verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies inkomensverzekeringen, premies ziektekostenverzekeringen en belastingen op inkomen en vermogen.

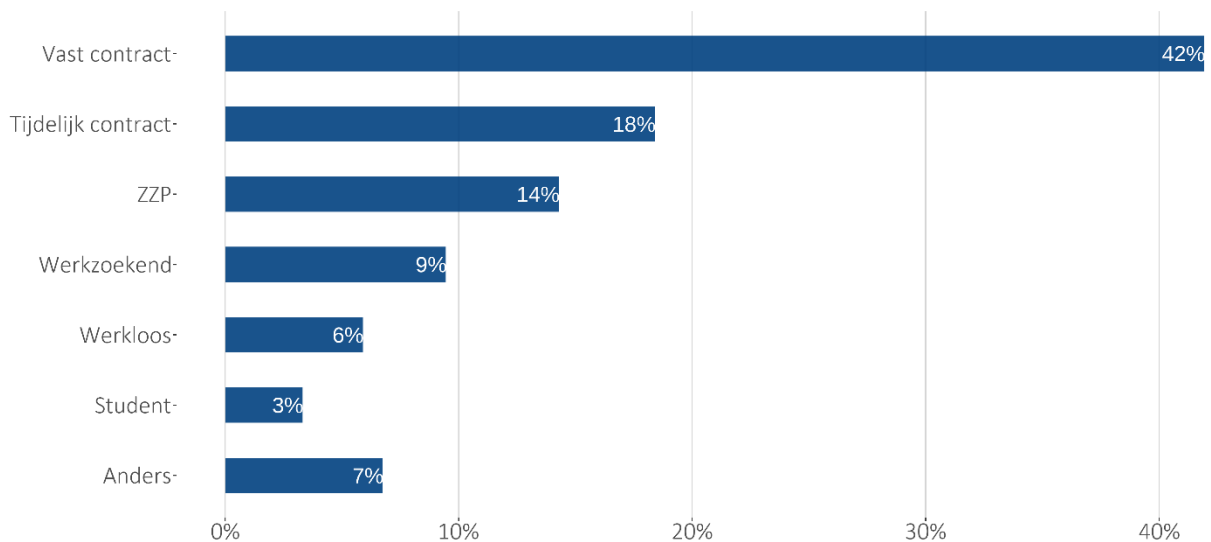
2.2.9 STAP-gebruik verdeeld naar arbeidsmarktpositie

Aanvragers van het STAP-budget wordt gevraagd naar hun arbeidsmarktpositie. Daarin wordt een onderscheid gemaakt naar een achttal categorieën. Deze hebben wij als volgt ingedeeld:

- Werkzaam (vast contract, tijdelijk contract en ZZP)
- Werkloos (werkzoekend, werkloos²⁵)
- Overig (student en de categorie anders)

Uit onderstaande figuur valt af te lezen dat verreweg het grootste gedeelte van de STAP-gebruikers werkzaam is op het moment van de aanvraag (74%). De grootste groep betreft personen die werkzaam zijn op een vast contract, gevolgd door de groep met een tijdelijk contract en de groep die werkzaam is als ZZP'er. De groep werklozen/werkzoekenden vertegenwoordigt 15% van de STAP-gebruikers. Een kleine groep van 3% van de STAP-gebruikers geeft aan student te zijn.

Figuur 2.6 STAP-gebruik naar arbeidsmarktpositie

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers derde tijdvak van 2023. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=22.296.

De categorieën die kunnen worden gebruikt om het STAP-gebruik naar arbeidsmarktpositie in kaart te brengen sluiten niet perfect aan op de beschikbare gegevens van het CBS.²⁶ Zodoende is gekozen voor een grofmazige opzet waarbij de volledige groep STAP-gebruikers wordt ingedeeld als (1) werkzaam of (2) niet-werkzaam (werkzoekend, werkloos, student of anders). Vervolgens is de Nederlandse populatie ingedeeld naar de (1) werkzame beroepsbevolking en (2) niet-werkzame beroepsbevolking.

Wanneer de STAP-gebruikers dan worden vergeleken met de Nederlandse populatie en de populatie LLO-deelnemers lijkt er sprake te zijn van een (lichte) oververtegenwoordiging van niet-werkzame STAP-gebruikers. Dit is met enige onzekerheid omvangen omdat de categorie 'anders' bij de STAP-gebruikers niet goed te duiden is en deze groep ook gedeeltelijk tot de groep werkenden horen. Het vorige punt in acht nemend lijkt

²⁵ Het gaat hierbij om indelingen die het UWV hanteert. Naar verwachting zullen niet al deze personen werkzoekend zijn in de zin dat ze op dit moment actief een baan zoeken en/of een werkloosheidsuitkering ontvangen. Dit betekent dat we deze groep niet 1-op-1 kunnen vergelijken met de "werkloze beroepsbevolking" zoals het CBS deze definieert.

²⁶ Zo is onduidelijk of STAP-aanvragers op een uitzendcontract hebben aangegeven werkzaam te zijn op een tijdelijk contract, of juist bij de categorie anders. Tegelijkertijd kan de categorie anders ook voor verschillende uitkeringsvormen worden gebruikt door aanvragers. Ook de werkloos en/of werkzoekend categorieën sluiten niet perfect aan op het door het CBS gehanteerde indelingen als niet-beroepsbevolking of werkloze beroepsbevolking.

het er desalniettemin op dat de groep STAP-gebruikers uit relatief veel niet-werkzame personen bestaat in vergelijking met de populatie LLO-deelnemers. Het STAP-budget heeft een relatief groot bereik onder ZZP'ers, terwijl de groep met een vast contract is ondervertegenwoordigd.

In de vorige monitor zagen we een kleine toename in het percentage ZZP'ers en een toename van het aandeel werklozen/werkzoekenden. In het derde tijdvak van 2023 zien we een nog verdere toename van het aandeel werklozen/werkzoekenden. Dit gaat met name ten koste van de groep met een tijdelijk arbeidscontract. Het aandeel ZZP'ers neemt niet verder toe in het derde tijdvak en blijft 20 procent van de werkenden (zie onderstaande tabel).

Tabel 2.9 Representativiteit arbeidsmarktpositie (25 tot 65-jarigen)

Beroepsbevolking	STAP - tijdvak 3 2023 (%)	STAP – eerdere tijdvakken (%)	LLO-deelnemers (%)	Populatie (%)
<i>Werkzaam</i>	76%	80%	86%	81%
<i>Niet-werkzaam²⁷</i>	24%	20%	14%	19%
Totaal	100%	100%	100%	100%
Werkzame populatie				
<i>Werkend met vast contract</i>	59%	57%	63%	69%
<i>Werkend met tijdelijk contract</i>	21%	23%	22%	19%
<i>ZZP'er</i>	20%	20%	15%	13%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Openbare gegevens van CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag. Voor de Nederlandse populatie is gekozen om de werkzame beroepsbevolking te vergelijken met de werkzame STAP-gebruikers en een combinatie van de niet-beroepsbevolking en de werkloze-beroepsbevolking met de STAP-gebruikers die tot de categorieën werkloos en overig behoren.

Om de categorieën uit de UWV-data (zie bovenstaande tabel) verder te kunnen onderscheiden is gebruikt gemaakt van CBS-Microdata. Op het moment van het onderzoek was er nog geen integrale data beschikbaar over de sociaaleconomische positie op basis van de belangrijkste inkomensbron van de niet-werkende STAP-gebruiker. Een onderscheid naar bijvoorbeeld de uitkeringsvorm kan daarom nog niet worden gemaakt in deze monitor. Wel is het mogelijk om de STAP-gebruikers en de Nederlandse bevolking die werkzaam zijn op een arbeidscontract uit te splitsen naar de contractsoort. Dit zorgt daarmee voor een verbijzondering op de onderverdeling van de werkenden.

Wat hierin opvalt is dat met name het aandeel met een tijdelijk contract hoger ligt onder STAP gebruikers (zie onderstaande tabel). Mensen werkzaam op een uitzendovereenkomst zijn daarentegen ondervertegenwoordigd onder STAP-gebruikers.

²⁷ De STAP-gebruikers die bij hun aanvraag hebben aangegeven werkloos en/of werkzoekend, student te zijn dan wel de categorie anders in hebben gevuld zijn samengenomen als niet-werkzaam. Zoals in de hoofdtekst verder is toegelicht kan de categorie "anders" in theorie ook betrekking hebben op werkzame posities. Omdat deze categorie 7% van de STAP-gebruiker beslaat kan het aandeel werkzaam in de praktijk net wat hoger liggen dan in deze tabel wordt gepresenteerd.

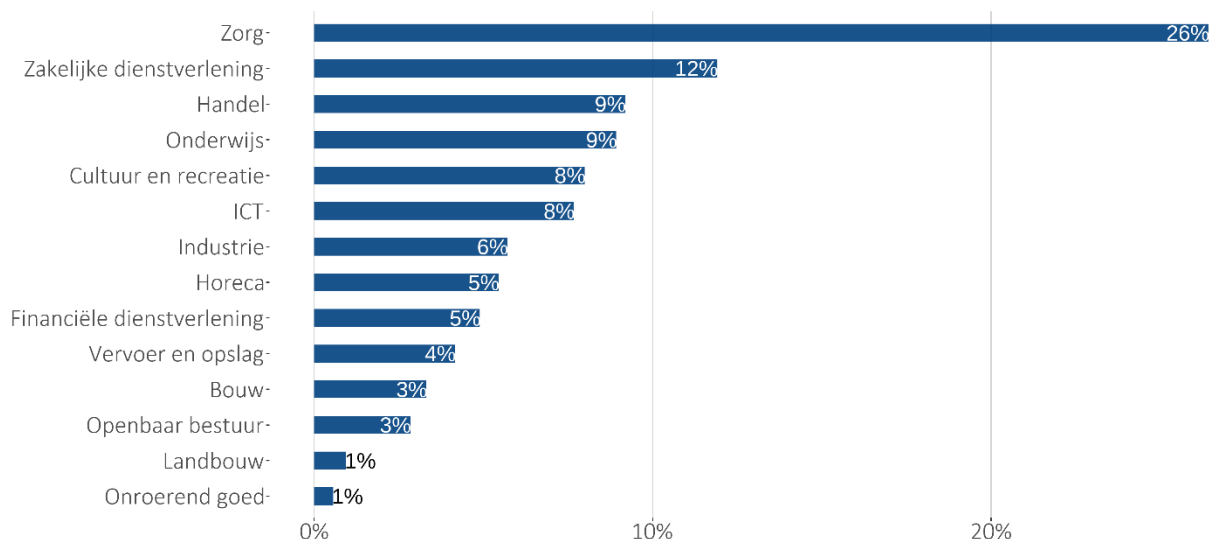
Tabel 2.10 Contractsoorten STAP-gebruikers en Nederlandse populatie

Contractsoort	STAP-gebruik	Nederlandse populatie (25-65)
Tijdelijk / Stagiair	26%	16%
Vast / DGA	67%	76%
Uitzend	3%	5%
Oproep	4%	3%
Totaal	100%	100%

Bron: Data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

2.2.10 STAP-gebruik naar sector

Aanvragers van het STAP-budget is gevraagd naar de sector waarin zij actief zijn of waren. Uit onderstaande figuur valt te zien dat een kwart van de STAP-gebruikers werkzaam is of was in de zorg, gevolgd door een goede vertegenwoordiging van de zakelijke dienstverlening (12%) en handel (9%). Cultuur en recreatie en het onderwijs zijn samen goed voor 17%. Minder gebruikers komen uit de Industrie, horeca, financiële dienstverlening, vervoer en opslag en de (land)bouw.

Figuur 2.7 STAP-gebruik naar sector

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers derde tijdvak van 2023. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=22.296.

De bovenstaande figuur houdt geen rekening hoe groot deze sectoren zijn en of deze deelname dus relatief hoog of laag is gezien de omvang van deze sectoren. Om een beeld te krijgen van de sectorale verdeling in de Nederlandse populatie en de populatie LLO-deelnemers is naar de sector van de werkzame beroepsbevolking tussen de 25 en 65 jaar gekeken. Van de STAP-gebruikers is de groep genomen die aangaf werkzaam te zijn op een vast contract, tijdelijk contract of als zzp'er én tussen de 25 en 65 jaar oud is.

Uit onderstaande tabel valt af te lezen dat er sprake is van een oververtegenwoordiging van de zorg, ICT, cultuur, recreatie en overige diensten en horeca voor wat betreft STAP-gebruik. Deze oververtegenwoordiging geldt zowel voor de Nederlandse populatie als de Nederlandse populatie die aan scholing doet. Met name openbaar bestuur, industrie en land(bouw) zijn ondervertegenwoordigd voor wat betreft STAP-gebruik.

Ten opzichte van eerdere tijdvakken zien we voor de meeste sectoren nagenoeg geen verschillen. Wel is er een toename voor de sectoren zorg, onderwijs en horeca. Tegelijkertijd is er een kleine afname in de financiële dienstverlening, en de zakelijke dienstverlening.

Tabel 2.11 Representativiteit sectoren (25 tot 65-jarigen in de werkzame beroepsbevolking)

Sector	STAP-tijdvak 3 (%)	STAP-eerdere tijdvakken (%)	Vershil tussen STAP-aanvragers tijdvak 3 en eerder	LLO-deelnemers (%)	Vershil tussen STAP-aanvragers en LLO-deelnemers	Populatie (%)	Vershil tussen STAP-aanvragers en populatie (procentpunt)
Zorg	26	24	+2	22	+4	18	+8
Zakelijke dienstverlening	12	15	-3	14	-2	14	-2
Onderwijs	9	8	+1	11	-2	8	+1
Handel	9	9	0	9	0	12	-3
Informatie en communicatie	8	8	0	6	+2	5	+3
Cultuur, recreatie en overige diensten	8	8	0	4	+4	4	+4
Industrie	6	6	0	7	-1	10	-4
Financiële dienstverlening	5	6	-1	5	0	3	+2
Horeca	5	4	+1	1	+4	2	+3
Vervoer en opslag	4	4	0	4	0	5	-1
Bouwnijverheid	3	3	0	3	0	5	-2
Openbaar bestuur	3	3	0	10	-7	8	-5
Landbouw en visserij	1	1	0	1	0	2	-1
Verhuur/handel onroerend goed	1	1	0	1	0	1	0
Anders	0	0	0	1	-1	2	-2
Totaal	100	100		100		100	

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers. Openbare gegevens van CBS Statline. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Opmerking: Voor de verdeling van de STAP-gebruikers is iedereen gebruikt die ten minste 25 jaar en ten hoogste 65 jaar was ten tijde van de aanvraag en aangaf werkzaam te zijn op een vast contract, tijdelijk contract of als zzp'er.

2.2.11 STAP-gebruik naar grootteklasse bedrijf

In onderstaande tabel worden STAP-gebruikers met een baan ingedeeld naar de grootteklasse van het bedrijf waarvoor zij werken ten tijde van de aanvraag. De verdeling hiervan wordt vergeleken met alle in Nederland woonachtige personen met een werknemersbaan. Uit deze vergelijking valt met name op dat het STAP-gebruikers relatief vaker werken voor kleinere bedrijven (klein of micro) en relatief minder voor grootbedrijven.

Tabel 2.12 Verdeling van STAP-gebruikers naar grootteklasse van het bedrijf

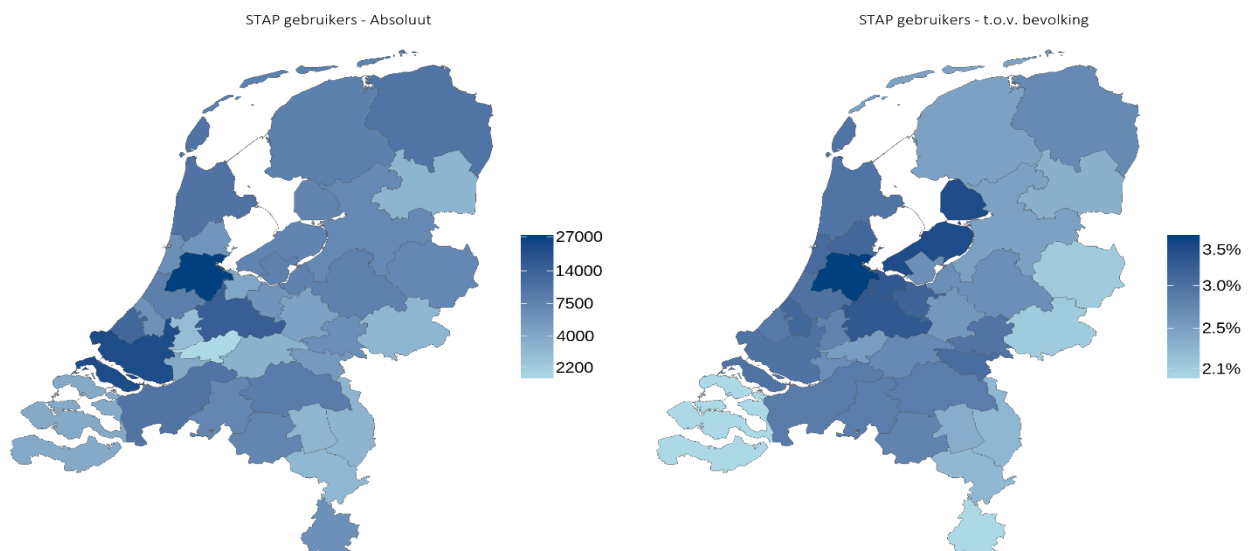
Grootteklasse	STAP-gebruik	Nederlandse populatie (25-65)
Eén werknemer.	3%	3%
Micro (<10 medewerkers)	12%	10%
Klein (10-49 medewerkers)	18%	15%
Middelgroot (50-249 medewerkers)	18%	18%
Grootbedrijf (>249 medewerkers)	48%	53%
Totaal	100%	100%

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS-Microdata. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

2.2.12 STAP-gebruik naar regio

De verdeling van het aantal STAP-gebruikers over de verschillende arbeidsmarktregio's van Nederland is weergegeven in figuur 2.8. Veel STAP-gebruikers komen uit de arbeidsmarktregio's rond Amsterdam, Rotterdam en Utrecht. Naast het absolute aantal gebruikers hebben we ook het STAP-gebruik t.o.v. de bevolking (25 tot 65) bekeken²⁸, zie de rechterzijde van figuur 2.8. Gemiddeld ligt het aantal STAP gebruikers als percentage van de bevolking in een arbeidsmarktregio op 2,8%. In de figuur valt op dat met name de arbeidsmarktregio Groot Amsterdam een relatief hoog percentage STAP gebruikers kent (3,7% van de bevolking). Ook is te zien dat het STAP-gebruik lager ligt in de meer perifere (arbeidsmarkt)regio's van Nederland. Het laagste percentage STAP gebruikers vinden we in Zuid-Limburg en Zeeland (2,0%).

Figuur 2.8 Verdeling van STAP gebruik naar arbeidsmarktregio

Bron: UWV-data over STAP-gebruikers gekoppeld aan CBS Microdata. Bevolkingsdata per arbeidsmarktregio voor 2020.

²⁸ Voor de bevolking per arbeidsmarkt regio is gebruik gemaakt van CBS Statline. Deze dataset maakte het alleen mogelijk om de leeftijd uit te splitsen van 25 tot 65.

2.3 GEBRUIK STAP-BUDGET NAAR TYPE SCHOLINGSACTIVITEIT

In deze paragraaf wordt ingegaan op de verdeling van het STAP-gebruik over verschillende type opleiders en scholingsactiviteiten. Er is gekozen het STAP-gebruik uit te drukken in het aantal verleende subsidies, en niet in budgetten, omdat dit in onze optiek ten gunste komt van de vergelijkbaarheid tussen verschillende monitorrapporten. Het relatieve gebruik naar type scholingsactiviteiten verandert niet wanneer het STAP-gebruik wordt uitgedrukt in euro's STAP-budget. Daarnaast wordt het gebruik van de scholingsactiviteiten afgezet tegen het opleidingsaanbod.²⁹

Om informatie over het type scholingsactiviteit te verkrijgen is de koppeling gemaakt tussen de STAP-gebruikers en de door hun gekozen scholingsactiviteiten in het STAP-scholingsregister. In dit register zijn alle scholingsactiviteiten die in aanmerking komen voor het STAP-budget opgenomen. Er ontbreekt echter informatie over 10% van de scholingsactiviteiten die zijn gekozen tijdens het derde tijdvak van 2023. Vergelijkingen van het STAP-gebruik met eerdere tijdvakken kennen daardoor een (beperkte) onzekerheidsmarge.³⁰

2.3.1 Verdeling STAP-gebruik naar opleiders en opleidingen

In totaal bieden per april 2023 1.829 unieke opleiders één of meerdere opleidingen aan in het STAP-scholingsregister. Om meer grip te krijgen op de grootte van de verschillende opleiders zijn deze gerangschikt op basis van het aantal opleidingen dat zij aanbieden in het scholingsregister. Er is gekozen om 10-procentgroepen te maken op basis van het aantal opleidingen dat een opleider heeft geregistreerd in het scholingsregister. Zo worden de 10% opleiders (183 in totaal) met de minste aangeboden opleidingen samengenomen in de categorie 0-10%. De 10% opleiders (eveneens 183 in totaal) die daarna het minste aantal aangeboden opleidingen hebben vormen de groep 10-20% enzovoorts. De 10% grootste opleiders zijn verder onderverdeeld naar de groepen 90-95% en 95-100% (de 5% grootste opleiders). Het gaat hier dus niet om de omvang in aantallen studenten, al mag verwacht worden dat hier een zekere mate van samenhang mee is.

Uit onderstaande tabel komt goed naar voren dat het gros van de STAP-gebruikers de STAP-subsidie heeft ingezet voor een opleiding bij de 5% grootste opleiders (op basis van het aantal aangeboden opleidingen). Zo heeft bijna de helft van alle STAP-gebruikers bij één van deze 91 opleiders een opleiding gevolgd. Dit is goed voor 45% van het totale subsidiebedrag over het derde tijdvak van 2023. Tegelijkertijd zien we dat deze top 5% opleiders ook verreweg het grootste opleidingsaanbod hebben geregistreerd. Zoomen we nog verder in op de grootste gebruikers van het STAP budget, dan zien we dat drie opleiders samen iets meer dan een derde van alle STAP-deelnemers bedienen, terwijl zeven opleiders 40% van alle deelnemers bedienen.

Ten opzichte van eerdere tijdvakken is een duidelijke ontwikkeling zichtbaar. De 10% grootste opleiders zien hun aandeel van het aantal verleende STAP-subsidies dalen naar 53% over het derde tijdvak van 2023 (een afname van 10,2 procentpunt ten opzichte van 2022). Het aandeel dat zij van het totaal uitgekeerde subsidiebedrag ontvangen neemt af tot 51% (een afname van 8,6 procentpunt ten opzichte van 2022). Voor de eerste twee tijdvakken van 2023 werd eveneens een afname gevonden voor de 10% grootste opleiders. De afname in het derde tijdvak is ook een verdere afname voor de 10% grootste opleiders in het aandeel verleende STAP-subsidies en in het aandeel ontvangen subsidiebedrag ten opzichte van de eerste twee tijdvakken van 2023.

²⁹ Het STAP-scholingsregister waar wij over beschikken geeft de situatie weer per 23 april 2023. Het opleidingsaanbod in dit bestand wijkt daarmee mogelijk iets af van het daadwerkelijke aanbod waaruit STAP-gebruikers in bepaalde periodes konden kiezen.

³⁰ Voor een deel van de gekozen opleidingen in het derde tijdvak van 2023 (ongeveer 10%) ontbreekt er informatie over het type scholingsactiviteit. Deze informatie ontbreekt in de door ons gebruikte versies van het STAP-scholingsregister die dateren van 25 april en 15 november 2023. Een deel van de gekozen opleidingen tijdens het tijdvak juli-augustus 2023 ontbreekt in deze versies van het register.

Tabel 2.6 STAP-gebruik naar aantal opleiders, opleidingen en scholingsactiviteiten in het STAP-scholingsregister

Omvang opleider o.b.v. aantal aangeboden opleidingen	Aantal opleiders	Aantal aangeboden opleidingen	Aantal verleende STAP-subsidies			Ontvangen subsidiebedrag		
			Derde tijdvak 2023	Percentage	Verskil t.o.v. 2022	Derde tijdvak 2023	%	Verskil t.o.v. 2022
0-10%	183	192	192	1%	-0,1%	€ 180.433	1%	-0,1%
10-20%	183	457	382	2%	1,2%	€ 341.443	2%	1,2%
20-30%	183	775	1.325	6%	2,2%	€ 1.208.391	6%	2,3%
30-40%	183	1.212	660	3%	1,0%	€ 601.244	3%	0,9%
40-50%	183	1.792	1.029	5%	1,8%	€ 921.904	5%	1,6%
50-60%	183	2.540	982	5%	0,7%	€ 905.833	5%	0,5%
60-70%	183	3.907	2.061	9%	0,4%	€ 1.873.400	10%	-0,2%
70-80%	183	6.507	1.612	7%	0,1%	€ 1.429.795	8%	-0,3%
80-90%	183	12.493	2.027	9%	3,0%	€ 1.794.193	10%	2,8%
90-95%	91	13.885	1.218	6%	-3,3%	€ 1.080.415	6%	-3,0%
95-100%	91	151.260	10.316	47%	-6,9%	€ 8.444.868	45%	-5,6%
Onbekend	.	.	492			€ 420.118		
Totaal	1.829	195.020	22.296	100%		€ 19.202.037	100%	

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. Opmerking: Percentages zijn berekend zonder de verleende bedragen voor opleidingen in de categorie "Onbekend".

2.3.2 STAP-gebruik naar opleidingsduur

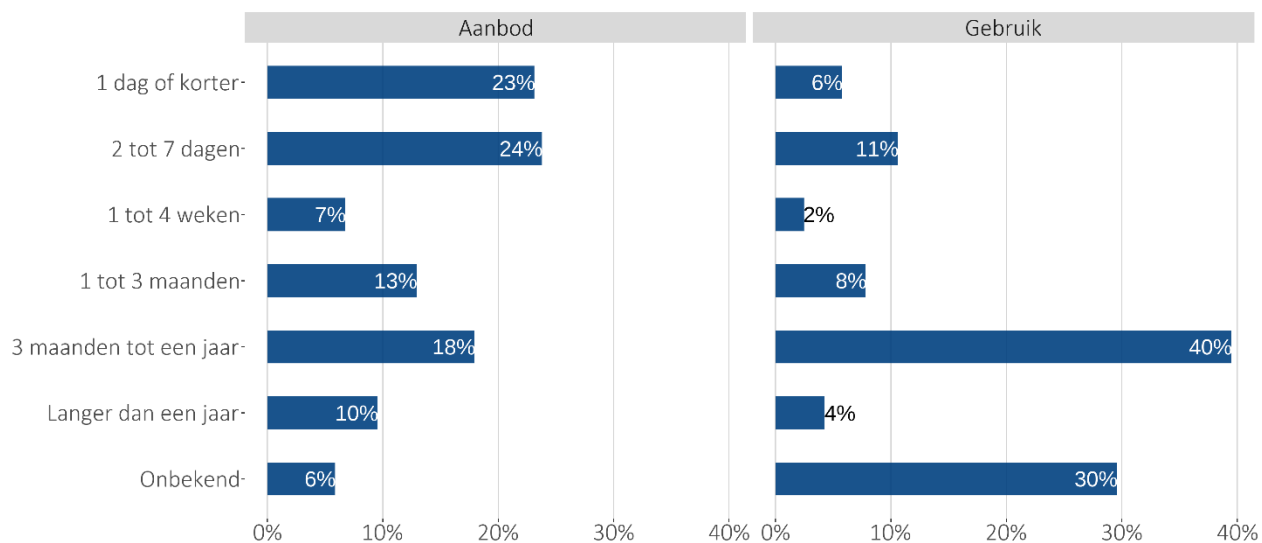
Opleiders geven in het register aan hoe lang een opleiding duurt en zij kunnen dit uitdrukken in aantal dagen, weken, maanden of uren.³¹ Onder bepaalde aannames zijn deze variabelen omgezet naar de opleidingsduurcategorieën in onderstaande figuur.³² Uit onderstaande figuur blijkt 2 op de 5 STAP-gebruikers de subsidie te hebben ingezet voor een scholingsactiviteit die 3 maanden tot een jaar duurt. Daarbij wijkt de vraag sterk af van het aanbod. In het scholingsregister duurt nog geen 20% van de opleidingen tussen de 3 tot 12 maanden. Daarnaast is goed zichtbaar dat ongeveer 1 op de 5 STAP-gebruikers een korte scholingsactiviteit volgt van 1 dag tot 1 maand. Dit terwijl meer dan de helft van de aangeboden opleidingen deze duur heeft. Door de relatief grote groep gebruikers met een onbekende opleidingsduur moeten deze conclusies met enig voorbehoud worden gemaakt.

Om een beter beeld te krijgen bij de verdeling van het STAP-gebruik naar de opleidingsduur is gekeken naar de samenhang met de arbeidsmarktpositie en het hoogst genoten opleidingsniveau. Daaruit blijkt dat langdurende scholingsactiviteiten relatief vaak worden gekozen door Mbo'ers (figuur I.2 in bijlage I) en werklozen en werkzoekenden (figuur I.1 in bijlage I). De verschillen in de opleidingsduur van de scholingsactiviteiten in het derde tijdvak van 2023 en de eerdere tijdvakken zijn beperkt.

³¹ Dit heeft vooral betrekking op lengte van de periode waarin de scholingsactiviteit plaatsvindt (van start tot afronding) en niet zozeer op de studiebelasting. Al zullen deze twee begrippen tot op zekere hoogte met elkaar samenhangen.

³² Belangrijkste aannames zijn dat cursussen met een maximale duur tot 10 uur worden gerekend tot de categorie "1 dag of korter" en dat een maand 31 dagen telt.

Figuur 2.9 Verdeling STAP-gebruik (rechts) en STAP-scholingsregister (links) naar opleidingsduur

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=22.296.

Opmerking: Het hoge aandeel opleidingen met een onbekende opleidingsduur in het gebruik heeft een tweetal oorzaken. Ten eerste ontbreekt er voor ongeveer 10% van de gekozen opleidingen in dit tijdvak informatie over het type scholingsactiviteit (zie ook voetnoot 30). Daarnaast is de duur van de scholingsactiviteit niet altijd geregistreerd in het STAP-scholingsregister (bij 6% van de scholingsactiviteiten). Dit komt veel voor bij scholingsactiviteiten met een online component. Deze activiteiten zijn relatief veel gekozen door de STAP-gebruikers, waardoor het aantal opleidingen met onbekende duur ook relatief hoger uitkomt (in vergelijking met het STAP-register).

2.3.3 STAP-gebruik naar opleidingsvorm

Het opleidingsaanbod kan worden ingedeeld naar de volgende opleidingsvormen³³:

- Klassikaal
- Klassikaal en online
- Online

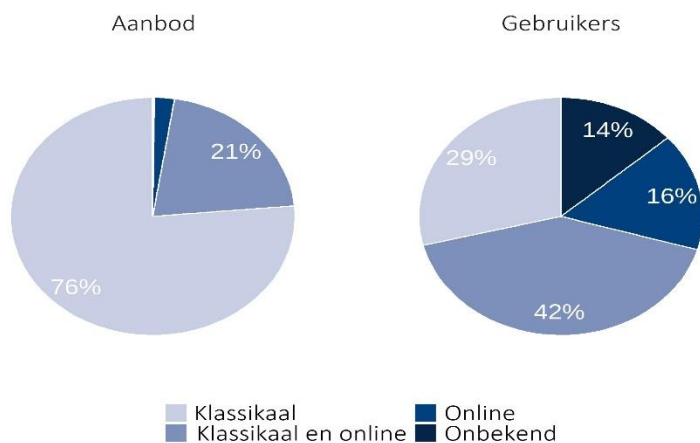
Onderstaande figuur laat zien dat de meeste scholingsactiviteiten een combinatie zijn van klassikaal en online onderwijs (42%). Het aandeel opleidingen dat enkel klassikaal of online wordt gevolgd is respectievelijk 29 en 16 procent. Er is een grote afwijking zichtbaar ten opzichte van het opleidingsaanbod in het scholingsregister. Zo wordt het gros van de opleidingen klassikaal aangeboden, terwijl dit bij het gebruik een kleiner aandeel vormt. Wat het meest opvalt is het kleine percentage online opleidingen in het aanbod (2%) en dat deze goed zijn voor 16 procent van het aantal gevolgde opleidingen met een STAP-budget.

De samenhang tussen de gekozen opleidingsvorm en de achtergrondkenmerken van de gebruikers is minder eenduidig. Scholingsactiviteiten in exclusief klassikale vorm worden relatief vaak gekozen door mensen met basisonderwijs of vmbo als hoogst genoten opleidingsniveau of ZZP'er als arbeidsmarktstatus. Voor alle

³³ Met de aanscherping van de scholingsdefinitie in 2023 kwamen bepaalde scholingsactiviteiten zoals lezingen en zelfstudie niet langer in aanmerking voor een STAP-subsidie. Dit gold ook voor bepaalde coaching trajecten. Ondanks dat het formeel gezien niet langer was toegestaan om deze studievormen te kiezen met een STAP-budget, is een deel van de verleende subsidies besteed aan dit type scholingsactiviteit. Dit komt vermoedelijk doordat er met een versie van het STAP-register is gewerkt dat dateert van april 2023 en de vorm van de gekozen scholingsactiviteiten tussen april en juli 2023 is aangepast in het register. Uit voorzorg zijn deze type scholingsactiviteiten toegevoegd aan de categorie onbekend (minder dan 2% van het totaal).

overige opleidingsniveaus / arbeidsmarkt-statussen worden geen verschillen in de gekozen opleidingsvorm gevonden (figuur 1.3 en 1.4 in bijlage I).

Figuur 2.10 Verdeling STAP-gebruik (rechts) en STAP-scholingsregister (links) naar opleidingsvorm

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023. N=22.296.

Opmerking: Het hoge aandeel opleidingen met een onbekende opleidingsduur in het gebruik komt doordat er voor ongeveer 10% van de gekozen opleidingen in dit tijdvak informatie ontbreekt over het type scholingsactiviteit (zie ook voetnoot 30).

2.3.4 STAP-gebruik naar de cataloguswaarde van de scholingsactiviteit

Als derde opleidingskenmerk wordt de cataloguswaarde bekeken. De catalogusprijs wordt door de opleiders in het scholingsregister opgegeven. De gemiddelde cataloguswaarde van gevolgde opleidingen bedraagt ongeveer €1.100 euro.³⁴ Dit betekent dan ook dat er voor het grootste gedeelte van de gevolgde opleidingen weinig tot geen cofinanciering benodigd is vanuit de STAP-gebruiker. In de praktijk kan, vanuit het perspectief van de gebruiker, ongeveer 2 op de 3 scholingsactiviteiten volledig worden betaald met de STAP-subsidie.

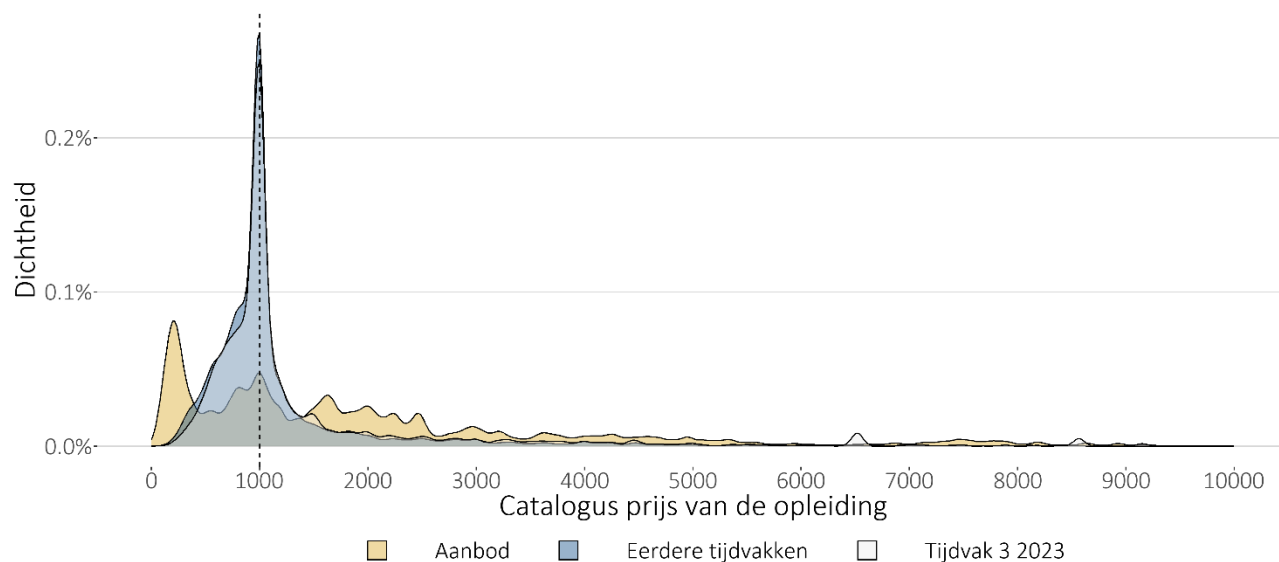
Onderstaande figuur geeft meer inzicht in de cataloguswaarde van de gevolgde en aangeboden opleidingen. In het figuur is de verdeling van de opleidingen te zien voor het totale aanbod (gele vlak), voor het STAP-gebruik in eerdere tijdvakken (het blauwe vlak) en voor het STAP-gebruik in het derde tijdvak van 2023 (het witte vlak). Het lichtblauwe vlak is waar het STAP-gebruik van eerdere tijdvakken en het derde tijdvak van 2023 elkaar overlappen. Een aantal zaken kan worden geconcludeerd:

- Het gros van de gevolgde opleidingen heeft een cataloguswaarde die lager ligt dan het STAP-budget van €1.000 euro (het (licht)blauwe en witte vlak).
- Er is een duidelijke piek zichtbaar rond de cataloguswaarde van €1.000 euro. Er wordt dus veelvuldig gekozen voor opleidingen waarvan de cataloguswaarde overeenkomt met de maximale STAP-subsidie. Ten opzichte van eerdere tijdvakken concentreren de gekozen scholingsactiviteiten in het derde tijdvak van 2023 iets minder rond een cataloguswaarde van €1.000 euro. Daartegenover zijn er in het derde tijdvak kleine pieken te zien rond de €6.500 en €8.500.

³⁴ In vergelijking met de aftrekpost scholingsuitgaven ligt het bedrag van de scholing een stuk lager bij het STAP-budget. Waar het gemiddelde aftrekbare bedrag op €1.700 euro lag bij de fiscale regeling, ligt dat bij STAP-opleidingen op €1.200 (waarvan het grootste gedeelte wordt gefinancierd door het STAP-budget). Bron: CPB (2016).

- In tegenstelling tot het STAP-gebruik is er geen duidelijke concentratie zichtbaar van opleidingen in het STAP-scholingsregister met een cataloguswaarde rond de €1.000. Zo worden er relatief veel goedkope opleidingen aangeboden en zijn er tegelijkertijd ook nog de nodige opleidingen met een cataloguswaarde tot €2.500. Het aanbod van opleidingen met een cataloguswaarde boven de €2.500 is beperkt. De gemiddelde cataloguswaarde van een activiteit in het scholingsregister bedraagt €2.832. Voor 1 op de 3 activiteiten in het STAP-scholingsregister (het totale opleidingsaanbod) geldt dat het volledige catalogusbedrag gesubsidieerd kan worden door het STAP-budget.

Figuur 2.11 Verdeling verleende STAP-subsidies naar catalogusprijs van de gevolgde opleiding

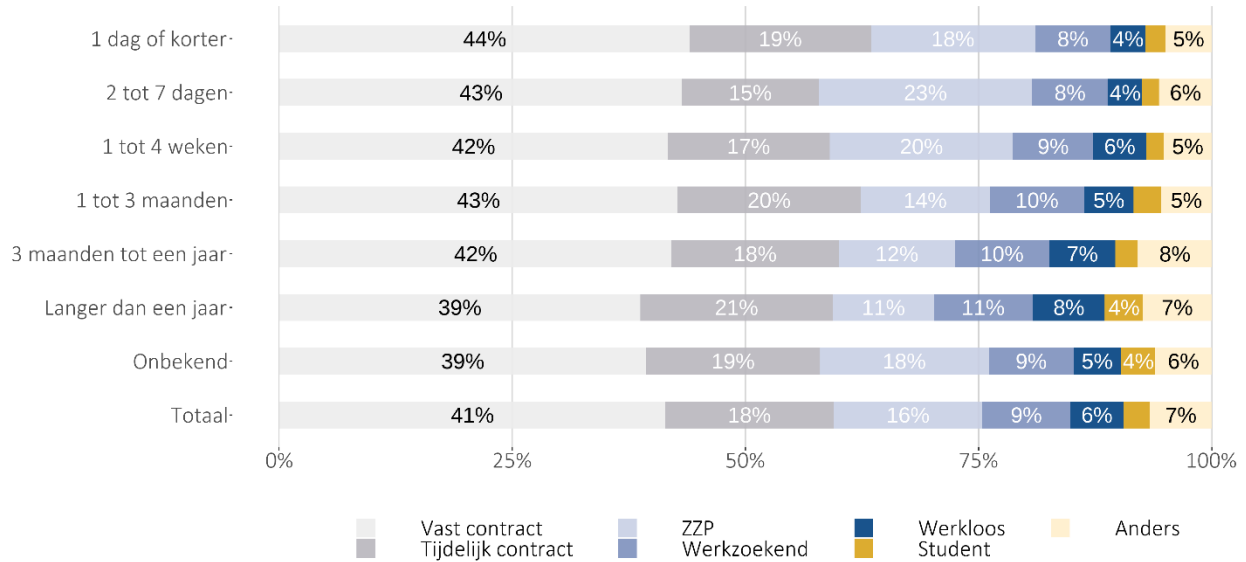

*Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.
Opmerking: De figuur is afgekapt op 10.000 euro. Er mist hierdoor 1% van de observaties in de figuur.*

Er is ook gekeken of de cataloguswaarde van de gekozen opleidingen samenhangt met de arbeidsmarktpositie of het hoogst genoten opleidingsniveau voor het derde tijdvak van 2023. Er lijkt sprake te zijn van een verband tussen arbeidsmarktstatus en de prijs van de opleiding. Het aandeel werklozen/werkzoekenden neemt af naarmate de catalogusprijs toeneemt (figuur I.5 in bijlage I). Wat betreft hoogst genoten opleidingsniveau is er een concentratie zichtbaar van aanvragen door hbo en wo afgestudeerden rond opleidingen tussen de €1000 en €5000 euro (figuur I.6 in bijlage I). Een kanttekening hierbij is dat de verbanden die zich aftekenen bij een hogere cataloguswaarde betrekking hebben op een relatief klein aantal opleidingen. Het aantal gekozen opleidingen boven de €1.000 is namelijk beperkt tot ongeveer 1.700 (7% van het aantal verleende subsidies in het derde tijdvak van 2023).

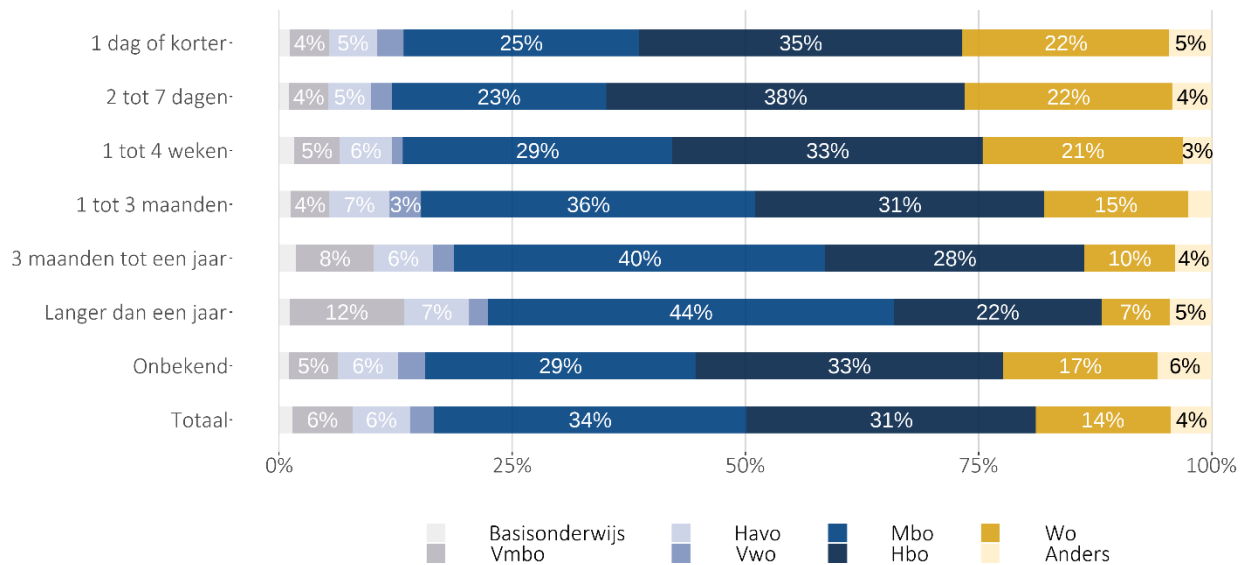
I BIJLAGE: FIGUREN EN TABELLEN

Figuur I.1 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsduur en arbeidsmarktpositie

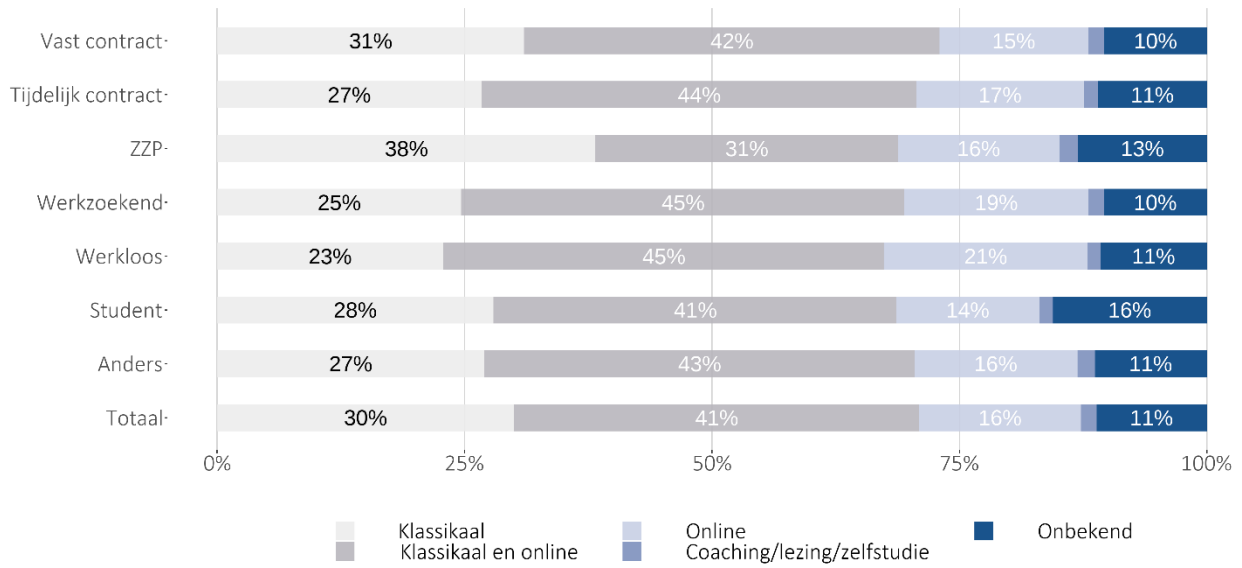
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.2 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsduur en hoogst genoten opleidingsniveau

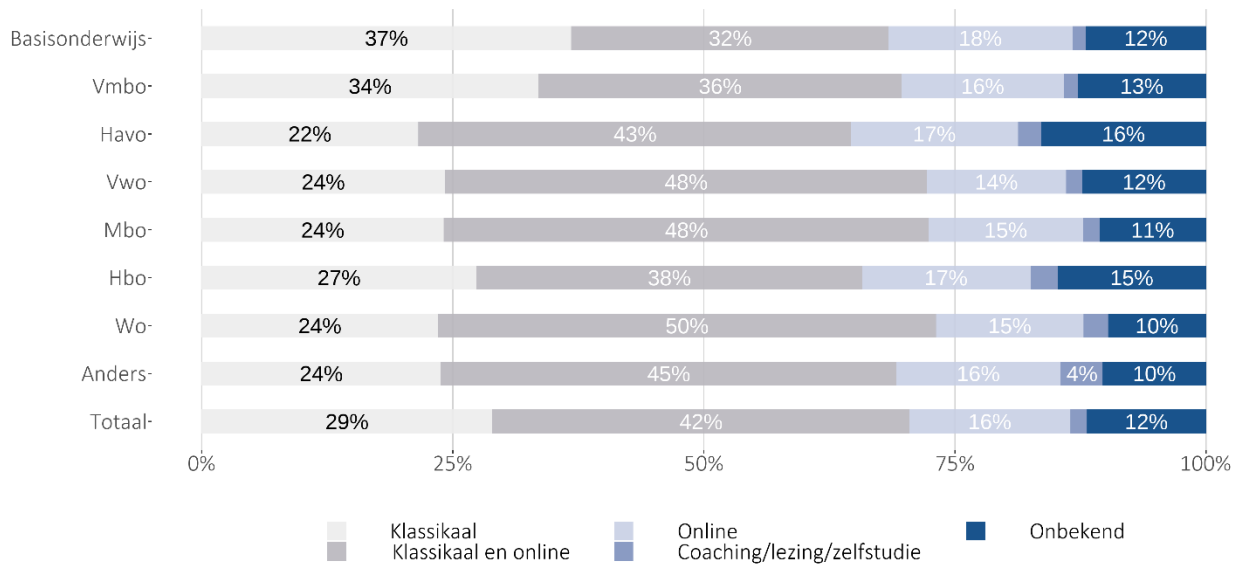
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.3 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsvorm en arbeidsmarktpositie

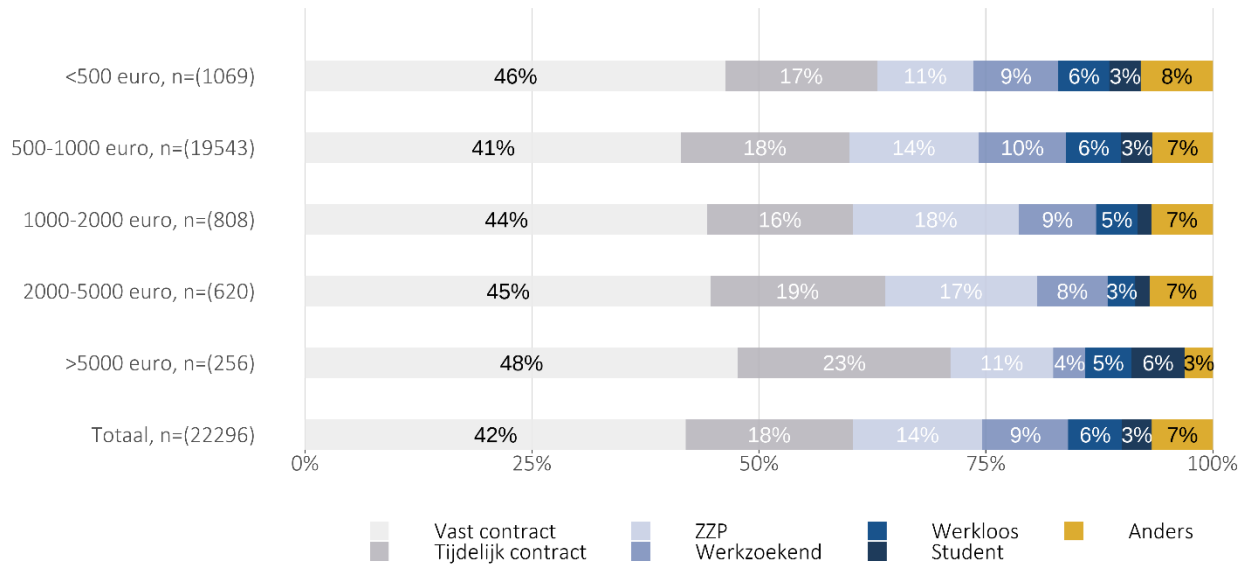
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.4 Verdeling STAP-gebruik naar opleidingsvorm en hoogst genoten opleidingsniveau

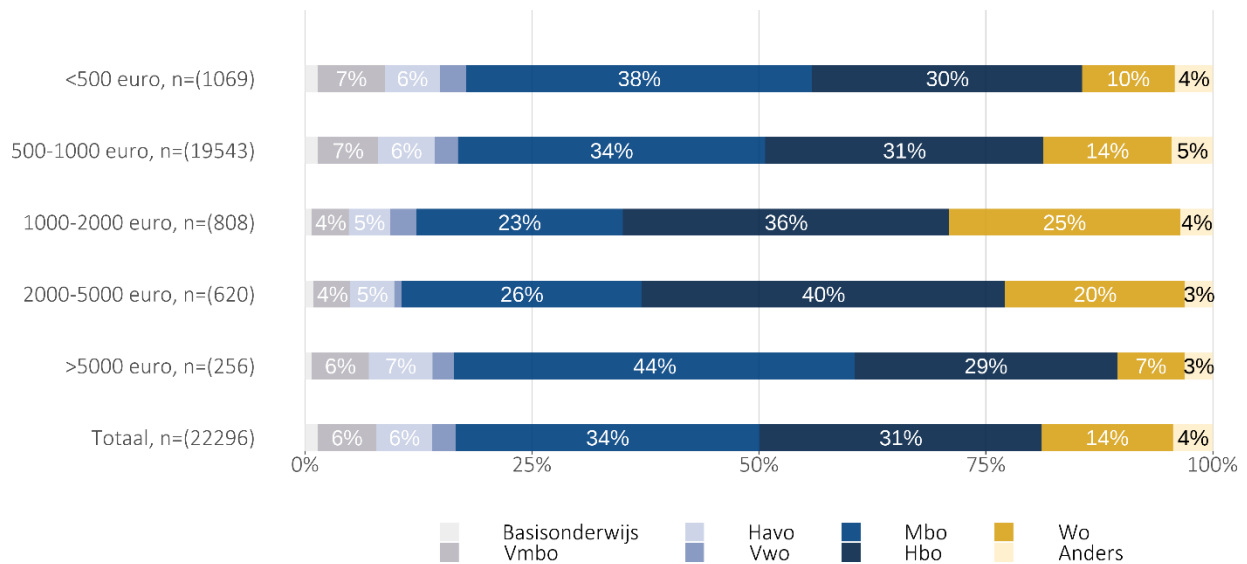
Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.5 Verdeling STAP-gebruik naar cataloguswaarde en arbeidsmarktpositie

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Figuur I.6 Verdeling STAP-gebruik naar cataloguswaarde en hoogst genoten opleidingsniveau

Bron: DUO-data vanuit het STAP-scholingsregister en UWV-data over STAP-gebruikers. Eigen bewerkingen SEOR, 2023.

Dit rapport doet verslag van onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij SEOR BV. Het gebruik van het materiaal in dit rapport is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldiging en/of openbaarmaking in welke vorm dan ook is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van SEOR BV.

Het onderzoek is uitgevoerd door SEOR BV en OCKHAM IPS.

Dit rapport is een uitgave van SEOR BV, Marconistraat 16, 3029 AK Rotterdam.

www.seor.nl